

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์
เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

สุคนธ์ธาร สุรเดชพิภพ

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สิงหาคม 2549

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์
เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

สุคนธ์ธาร สุรเดชพิภพ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สิงหาคม 2549

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยุวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์
เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

สุคนธ์ธาร สุระเดชพิภพ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ประธานกรรมการ

รศ.ดร.ประเสริฐ ไชยทิพย์

กรรมการ

รศ.กาญจนา โชคถาวร

กรรมการ

รศ.สุรภร วิเศษสุวรรณ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

25 สิงหาคม 2549

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือจากคณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ไชยทิพย์ ประธานกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ผู้ซึ่งให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและตรวจทานแก้ไข ตลอดจนกรุณาติดตามความคืบหน้าของการค้นคว้าแบบอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์กาญจนา โชคถาวร และ รองศาสตราจารย์สุภกร วิศิษฐ์สุวรรณ กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าแบบอิสระ และกรุณาให้คำแนะนำเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ชนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อคิดเห็น ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา และคำแนะนำต่างๆ ที่เกี่ยวกับทฤษฎีและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ และคำแนะนำต่าง ๆ ในการทำการค้นคว้าแบบอิสระนี้ และผู้ตอบแบบสอบถามที่กรุณาสละเวลารอกแบบสอบถามทุกท่าน

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้องทุกคนในครอบครัวที่ช่วยเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา ตลอดจนเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือตลอดมา คุณประโยชน์ทั้งหมดที่เกิดจากการค้นคว้าแบบอิสระนี้ ผู้เขียนขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน และหากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขออภัยเป็นอย่างสูงและขอน้อมรับข้อผิดพลาดนั้น ผู้เขียนหวังว่าการค้นคว้าแบบอิสระนี้คงมีประโยชน์บ้างไม่มากก็น้อย สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

สุคนธ์ธาร สุรเดชพิภพ

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยว
เมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวสุนันท์ธาร สุรเดชพิภพ

ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รศ.ดร.ประเสริฐ	ไชยทิพย์	ประธานกรรมการ
รศ.กาญจนา	โชคถาวร	กรรมการ
รศ.สุรภร	วิศิษฐ์สุวรรณ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพประวัตินิยมความเป็นมาทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวชาวไทย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยว เมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ ที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยการออกแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิท (Logit Model) ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์การประมาณค่าความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates: MLE) โดยแสดงค่า Marginal effects ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยในการเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.75 มีอายุเฉลี่ย 21-40 ปี ร้อยละ 53.50 สถานภาพโสด ร้อยละ 53.25 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 47 ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานของบริษัทเอกชน ร้อยละ 28.75 ระดับรายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วงระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัว ร้อยละ 48.25 และมาเป็นครั้งแรก ร้อยละ 55.25 ได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่จากคำบอกเล่าจากเพื่อนฝูง ร้อยละ

29.75 เหตุที่เดินทางมาท่องเที่ยว เนื่องจากเพื่อนและครอบครัวชักชวน ร้อยละ 37.25 ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 2-4 ชั่วโมง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อวันต่ำกว่า 500 บาท และนักท่องเที่ยวเห็นด้วยว่าฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากถึงร้อยละ 75.50

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 1 ($\alpha = 0.01$) ได้แก่ ด้านการคมนาคม ด้านความปลอดภัย ด้านการบริการ ด้านของที่ระลึก และด้านบทบาทของภาครัฐ ส่วนปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 5 ($\alpha = 0.05$) ได้แก่ ด้านราคาสินค้าและบริการ (X_1) และปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับร้อยละ 10 ($\alpha = 0.10$) ได้แก่ รายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วงระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และปัจจัยด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม ซึ่งไม่มีผลต่อโอกาสความน่าจะเป็นสูงสุดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

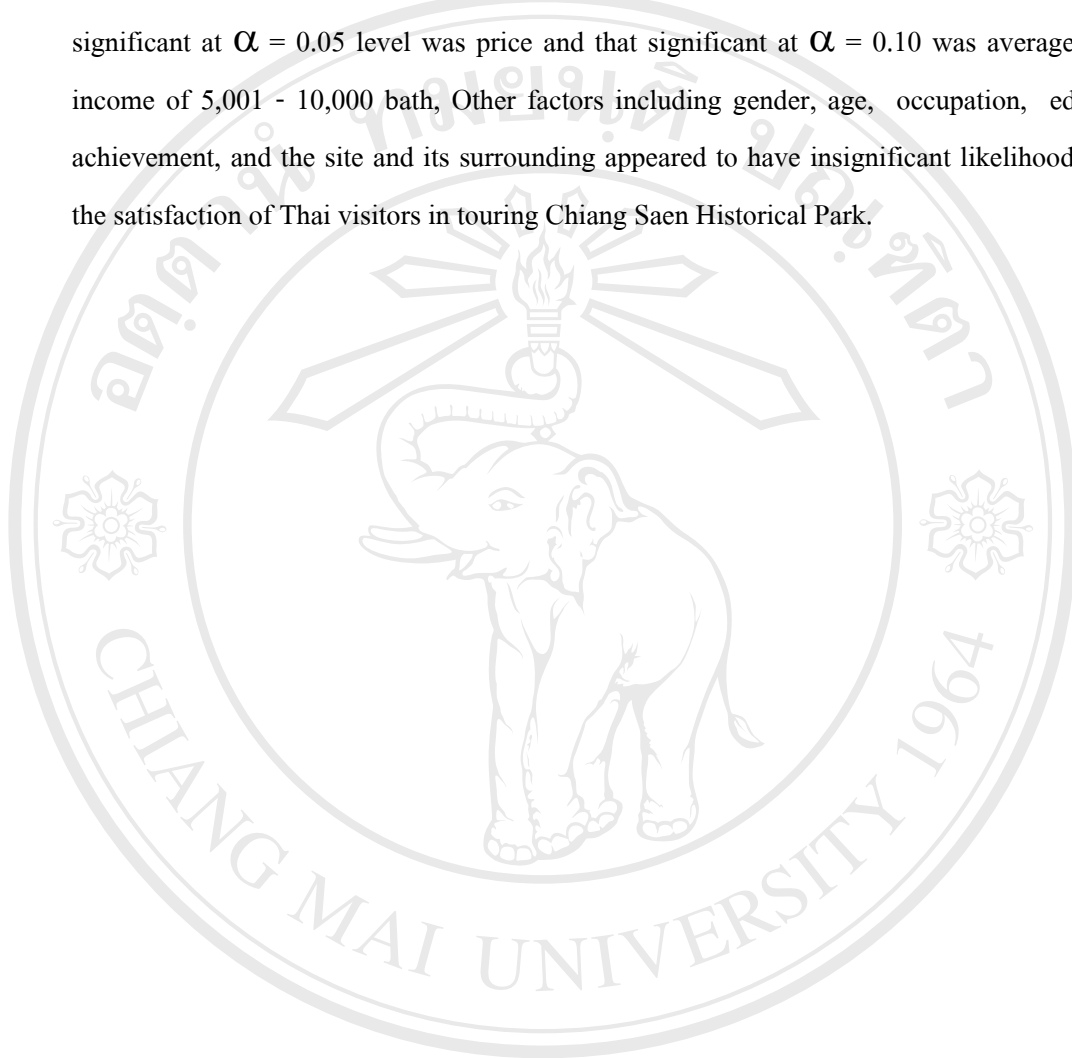
Independent Study Title	Thai Tourists' Satisfaction on Visiting Chiangsaen Ancient City, Mueang Chiang Saen District, Chiang Rai Province		
Author	Miss Sukontan Suradetpipop		
Degree	Master of Economics		
Independent Study Advisory Committee	Assoc.Prof.Dr.Prasert Chaitip	Chairperson	
	Assoc.Prof.Kanchana Chokthaworn	Member	
	Assoc.Prof.Suraporn Wisitsuwan	Member	

ABSTRACT

This study had the objective to get understanding about socioeconomic background and the factors affecting satisfaction of Thai visitors to Chiang Saen Historical Park in Chiang Saen District of Chiang Rai Province, Primary data and information were collected by questionnaire interview method from 400 samples of Thai visitors. Analyses were undertaken upon the results of descriptive Statistics and Logit Model application using Maximum Likelihood Estimates: MLE procedure to obtain the marginal effects.

The majority of Thai visitors under study could be characterized as female (56.75%) , aged 21-40 (53.50%), single (53.25%) bachelor's degree graduate (47%), private business employee (28.75%) and having average monthly income of 5,001 - 10,000 baht, most of them preferred to travel with family (48.25%), were first time visitor (55.25%), received tourism information about Chiang Saen Historical Park from friends (29.75%), spent the visit upon advice of friends and family members (37.25%), spent about 2-4 hours visiting this Historical Park and spent less than 500 bath per day per trip, and agreed that seasons were most important for tourism demand for visiting Chiang Saen Historical Park (75.50%) .

Factors contributing to visitors' satisfaction at $\alpha = 0.01$ statistically significant level were found to be transportation, safety, services, souvenir, and roles of public sector. Factor significant at $\alpha = 0.05$ level was price and that significant at $\alpha = 0.10$ was average monthly income of 5,001 - 10,000 bath, Other factors including gender, age, occupation, educational achievement, and the site and its surrounding appeared to have insignificant likelihood to affect the satisfaction of Thai visitors in touring Chiang Saen Historical Park.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา	5
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	5
1.5 นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ความสำคัญของการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อม	7
2.2 ทฤษฎีความพึงพอใจของผู้บริโภค	9
2.3 ทฤษฎีการประมาณค่าแบบจำลองถดถอยที่มีตัวแปรตามเป็นตัวแปรหุ่น	13
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	24
3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	24
3.2 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	24
3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	25
3.4 วิธีการประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูล	26
3.5 แบบจำลองในการศึกษา	26
บทที่ 4 เมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่	29
4.1 ลักษณะทางกายภาพ	29
4.2 ประวัติความเป็นมาของเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่	32
4.3 สิ่งดึงดูดใจให้เกิดการท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่	36

บทที่ 5 ผลการศึกษา	39
5.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	39
5.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่	42
5.3 ผลการศึกษาจากแบบจำลองโลจิท (Logit Model)	52
5.4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่	58
บทที่ 6 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	63
6.1 บทสรุป	63
6.2 ข้อเสนอแนะ	64
6.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	66
เอกสารอ้างอิง	68
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	72
ภาคผนวก ข รูปภาพประกอบ	76
ภาคผนวก ค การประมวลผลจำลอง	89
ประวัติผู้เขียน	93

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 จำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายปี 2543 - 2548	3
1.2 จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนจังหวัดเชียงรายจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวปี 2547	4
5.1 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามเพศ	39
5.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามอายุ	40
5.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามสถานภาพสมรส	40
5.4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามระดับการศึกษา	41
5.5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามอาชีพ	41
5.6 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามรายได้	42
5.7 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามลักษณะการเดินทาง	43
5.8 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว	44
5.9 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามแหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสาร	44
5.10 แสดงสาเหตุการเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่	45
5.11 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นด้านผลกระทบจากฤดูกาล	45
5.12 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว	46
5.13 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว	46
5.14 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านโบราณสถาน และสภาพแวดล้อม	47
5.15 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ	48
5.16 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านการคมนาคม	49
5.17 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านความปลอดภัย	49
5.18 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านการบริการ	50
5.19 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านของที่ระลึก	51
5.20 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ	51
5.21 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธี Maximum Likelihood Estimate	56
5.22 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์โดยวิธี Marginal effects	57
5.23 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามความสำคัญของความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดตั้งโรงงานคัดแยกขยะแบบครบวงจรเพื่อลดปริมาณขยะ	58

- 5.24 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามความสำคัญของความคิดเห็น 59
เกี่ยวกับการจัดการให้งบประมาณในการบำรุงรักษา
- 5.25 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามความสำคัญของความคิดเห็น 59
เกี่ยวกับการปรับปรุงขยายพื้นที่บริเวณท่าเรือเชียงแสนเพื่อสะดวกในการขนส่งสินค้า
- 5.26 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามความสำคัญของความคิดเห็น 60
เกี่ยวกับการจัดตั้งร้านอาหารและห้องน้ำสะอาดในบริเวณเมืองประวัติศาสตร์
- 5.27 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามความสำคัญของความคิดเห็น 61
เกี่ยวกับการปรับราคาตั๋วเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบูรณะ
- 5.28 การจัดอันดับความสำคัญของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยว 62
เที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงแสน

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นเส้นทางลัดประการหนึ่งไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายทั่วโลก ต่างมุ่งหวังให้การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นตัวดึงดูดเงินตราเข้าสู่ประเทศ โดยจะเห็นได้จากรัฐบาล และหน่วยงานของกลุ่มประเทศในแถบทวีปเอเชีย ต่างพากันจัดตั้งองค์การด้านการท่องเที่ยว (Tourism Organization) ขึ้น เพื่อมุ่งหวังที่นำพาประเทศไปสู่การจ้างงาน คนในท้องถิ่นมีงานทำสร้างรายได้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวางนำความเจริญไปสู่ท้องถิ่น ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค สาธารณสุข ด้านคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานอื่นๆ อาทิเช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา เนื่องจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจะทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ภายในประเทศ ได้แก่ ธุรกิจ โรงแรม ศูนย์การค้า ภัตตาคารต่างๆ การขนส่ง การผลิตสินค้าหัตถกรรมและของที่ระลึก ตลอดจนการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น (เปี่ยมรัก ฉัตรธนาเสนีย์, 2546) นอกจากนี้การท่องเที่ยวช่วยทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคมและปัญหาเศรษฐกิจ ตลอดจนการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้ประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นโดยอาศัยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่แต่ละประเทศมีอยู่ ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละประเทศจะรู้จักใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ตนมีอยู่นั้นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ยิ่งการท่องเที่ยวมีความสำคัญมากขึ้นเพียงใดก็ยิ่งจะเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและเกียรติภูมิของประเทศให้เป็นที่รู้จักของชาวโลกมากขึ้น

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งแต่เดิมนั้นมิได้เกี่ยวข้องกับระบบธุรกิจ โดยตรงจุดประสงค์สำคัญ của นักท่องเที่ยวอาจเป็นเพียงต้องการพักผ่อนหลังประกอบการทำงาน เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น การดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ความต้องการที่จะพักผ่อนจึงมีมากขึ้น การท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นก่อให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันในหมู่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ปัจจุบันรัฐบาลและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้

ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวจึงได้พยายามส่งเสริมให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากยิ่งขึ้น โดยเห็นว่าการท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นเครื่องมือทางนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล ซึ่งมีความสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยวนั้นจะกระจายไปสู่ประชาชนทุกระดับชั้น และกระจายไปสู่ธุรกิจต่างๆ

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดชายแดนภาคเหนือสุดของประเทศไทย ในแต่ละปีเชียงรายเป็นจังหวัดซึ่งมีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางเข้ามา เนื่องจากจังหวัดเชียงรายมีจุดเด่นในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติมีความสวยงาม แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความหลากหลาย นอกจากนี้จังหวัดเชียงรายยังมีจุดเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงมีความได้เปรียบเรื่องสถานที่ตั้ง เช่น อำเภอแม่สาย ติดกับอำเภอท่าลี่ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศสหภาพพม่า อำเภอเชียงของ ตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และอำเภอเชียงแสน มีอาณาเขตทางทิศเหนือติดเขตอำเภอท่าลี่ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศสหภาพพม่า และ เมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (นาดพิมล วาดสันทัต, 2545) เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นสาขาทางเศรษฐกิจที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศที่สำคัญ รัฐบาลปัจจุบันได้มีการกำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้นรัฐบาลจึงเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อมหลายด้าน เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การจัดตั้งศูนย์ให้ข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น (ดวงเดือน จันตา, 2547)

ตารางที่ 1.1 จำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายปี 2543 - 2548

ปี	นักท่องเที่ยวต่างชาติ		นักท่องเที่ยวชาวไทย		รวม
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
2543	377,948	33.67	744,585	66.33	1,122,533
2544	380,396	35.06	704,474	64.94	1,084,870
2545	369,544	34.15	712,512	65.85	1,082,056
2546	293,544	27.89	759,047	72.11	1,052,591
2547	296,352	25.79	852,749	74.21	1,149,101
2548	283,313	24.68	864,860	75.32	1,148,173

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2549)

จากตารางที่ 1.1 พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยตั้งแต่ปี 2543 – 2548 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งตัวเลขปีล่าสุดปี 2548 คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย 864,860 คน ชาวต่างชาติ 283,313 คนรวมทั้งหมด 1,148,173 คน หรือคิดเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยร้อยละ 75.32 และนักท่องเที่ยวต่างชาติร้อยละ 24.68 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด

เมืองเชียงแสนเป็นเมืองโบราณที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดเมืองหนึ่งที่มีพัฒนาการมายาวนานของแคว้นล้านนา มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มากมาย จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี เนื่องจากเป็นเมืองที่มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม และมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ การปกครอง ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเมืองเชียงแสน ได้ถูกยกฐานะให้เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงรายในปี พ.ศ. 2500 จากนั้นมาเมืองเชียงแสนก็ได้มีการพัฒนาอนุรักษ์โบราณสถาน และวัตถุโบราณที่เก่าแก่ไว้ กรมศิลปากรได้เริ่มดำเนินการปรับปรุง บูรณะ จัดสภาพแวดล้อมโบราณ สถานที่ต่างๆขึ้นเป็นอนุสรณ์สถาน เพื่อการสงวนรักษาคุณค่าแหล่งทรัพยากรทางวัฒนธรรมแห่งชาติไว้ ทำให้คนในชาติ และนานาชาติประจักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของไทยมากขึ้น ถึงแม้ว่าเมืองเชียงแสนถือเป็นอาณาจักรแรกของล้านนาซึ่งถือว่ามีค่าเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย โดยมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเมืองเชียงแสนในปี 2547 เป็นชาวไทย ร้อยละ 14.24 และชาวต่างประเทศ ร้อยละ 22.49 จัดเป็นลำดับที่ 5 ของสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดเชียงราย (ตารางที่ 1.2) แต่ไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเชียงแสนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชม และศึกษาความเป็นมาในอดีต อาจทำให้ประวัติศาสตร์หรือภูมิปัญญาดั้งเดิมหายไปจากเมืองเชียงแสน จึงจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องฟื้นฟูเมือง

เชิงแสงให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และเป็นจุดหมายปลายทางที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่งของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ (กนกอร รัตนอุดมสวัสดิ์, 2545)

ตารางที่ 1.2 จำนวนผู้มาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดเชียงราย จำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวปี 2547

สถานที่ท่องเที่ยว	สัดส่วนของสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้เยี่ยมชมเยือน		
	ท่องเที่ยว 9 อันดับแรก		
	ไทย	ต่างประเทศ	รวม
1. ดอยตุง	38.51	30.14	36.35
2. สามเหลี่ยมทองคำ	20.81	32.79	23.90
3. ไน้ท้บราชาร์	30.94	34.17	31.77
4. แม่สาย	45.48	50.68	46.82
5. เชียงแสง	14.24	22.49	16.37
6. หาดเชียงราย	6.03	2.82	5.20
7. พระดำหนักดอยตุงและสวนแม่ฟ้าหลวง	5.83	14.52	8.07
8. น้ำตกขุนกรณ์	3.65	2.41	3.33
9. ดอยแม่สลอง	5.89	4.13	5.44

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2548)

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาคำหนดคำถามเพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชิงแสง อำเภอเชิงแสง จังหวัดเชียงรายว่าเป็นอย่างไรในด้านผลประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลเชิงวิชาการเพื่อประกอบการตัดสินใจของรัฐบาลในการวางแผน นโยบาย มาตรการ และแนวทางการทำงานเพื่อให้เมืองประวัติศาสตร์เชิงแสงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถทำรายได้ให้แก่ท้องถิ่นและประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาถึงสภาพประวัติศาสตร์ความเป็นมาทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชิงแสง อำเภอเชิงแสง จังหวัดเชียงราย
- 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชิงแสง อำเภอเชิงแสง จังหวัดเชียงราย

1.3 ขอบเขตการศึกษาและขนาดตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าไปท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ที่มาทัศนศึกษา พักผ่อน หรือเที่ยวชม โดยจะทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นจำนวนขั้นต่ำของวิธีการวิเคราะห์แบบโลจิสติก

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1) ทราบถึงสภาพประวัติความเป็นมาทางเศรษฐกิจ และสังคมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
- 2) ทราบปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

1.5 นิยามศัพท์

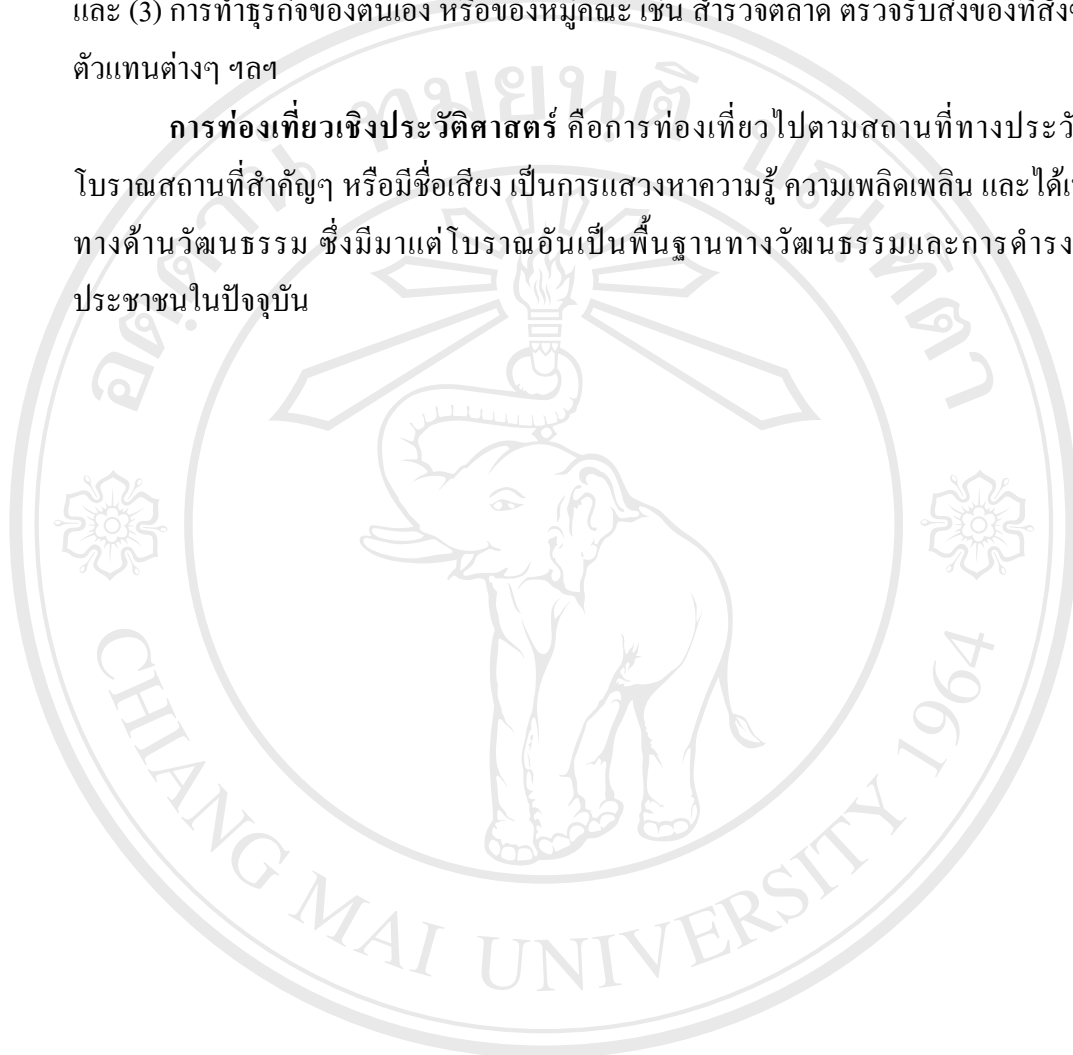
ความพึงพอใจ คือความพึงพอใจเป็นความรู้สึกระดับบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ผลจากการทำงาน หรือประสิทธิภาพของสินค้าและบริการ กับความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและบริการ กล่าวคือ ถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นต่ำกว่าความคาดหวัง จะทำให้เกิดความไม่พอใจ ถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นตรงกับความคาดหวัง จะทำให้เกิดความพึงพอใจ และถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นสูงกว่าความคาดหวัง จะทำให้เกิดความประทับใจ

การท่องเที่ยว คือการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังหมายถึง การเคลื่อนย้ายของประชากรจากแห่งหนึ่ง ไปสู่อีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งการเดินทางภายในประเทศและเดินทางระหว่างประเทศ การท่องเที่ยวเป็นขบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้รับความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ดังนั้นความหมายของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย (1) เดินทางจากที่ถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราว (2) เดินทางด้วยความสมัครใจ และ (3) เดินทางด้วยจุดหมายใดๆ ก็ได้ที่มีไว้เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้

นักท่องเที่ยว หมายถึงผู้ที่เดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยจะถาวรหรือไม่ก็ตามไปยังบริเวณอื่นๆ เพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) ความสุขารมณ์ เพื่อเหตุผลเกี่ยวกับสถานของตนเอง เพื่อสุขภาพหรือ

เพื่อเรื่องอื่นๆ อันเป็นเรื่องเฉพาะตัว (2) การประชุมประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือปฏิบัติการกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นในเชิงวิทยาศาสตร์ เชิงการสำรวจวิจัย การบริหาร การทูต หรือศาสนา ฯลฯ และ (3) การทำธุรกิจของตนเอง หรือของหมู่คณะ เช่น ดำรงตลาด ตรวจรับสิ่งของที่สั่งซื้อ ติดต่อดัวแทนต่างๆ ฯลฯ

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือการท่องเที่ยวไปตามสถานที่ทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานที่สำคัญๆ หรือมีชื่อเสียง เป็นการแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน และได้เห็นคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีมาแต่โบราณอันเป็นพื้นฐานทางวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 2

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความสำคัญของการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรนันทนาการ (recreation resource) สามารถอธิบายได้ กล่าวคือสิ่งใดก็ตามทั้งที่เป็นผลผลิตของมนุษย์และที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่มีคุณค่าสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่มนุษย์หรือสังคมเพื่อสร้างความพึงพอใจและความสุขในรูปของนันทนาการ ซึ่งอาจรวมถึง สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ ที่โล่งแจ้ง สวนสัตว์ วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า พื้นที่ประเภทต่าง ๆ เกาะแก่ง ชายหาด ทะเล แม่น้ำ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจซึ่งพัฒนาและบริการโดยภาคเอกชนรวมตลอดไปถึงโบราณสถาน พิพิธภัณฑ์และวัดวาอารามต่าง ๆ เนื่องจากทรัพยากรนันทนาการส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรธรรมชาติเป็นที่มาของสินค้าสาธารณะที่สังคมได้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นเสมือนทรัพย์สินที่มีค่าของสังคม อย่างไรก็ตาม การมีลักษณะเป็นสินค้าสาธารณะของสิ่งแวดล้อมทำให้สินค้าบริการที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ไม่ปรากฏราคาหรือตลาดที่ชัดเจนเหมือนสินค้าเอกชน โดยทั่วไป สินค้าและบริการที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมจึงดูเหมือนไม่มีมูลค่า การหามูลค่าให้กับสิ่งแวดล้อมจะทำให้สังคมได้ตระหนักถึงคุณค่าและความมีจำกัดของสิ่งแวดล้อม และเพื่อสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมการพัฒนาใด ๆ ถ้าหากมีผลกระทบเกิดขึ้นและทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงแล้วย่อมหมายความว่ากิจกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นได้ทำให้เกิดต้นทุนทางสังคมต่อส่วนรวม และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่อาจนำไปสู่ความไม่ยั่งยืนในการพัฒนาขึ้นได้ปัจจัยที่นำไปสู่ความไม่มีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากปัญหาเกี่ยวกับการมีลักษณะเป็นสินค้าสาธารณะ (public goods) ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 ลักษณะได้แก่ ประการแรก ไม่มีคู่แข่งในการบริโภค (non-rival in consumption) บุคคลหนึ่งสามารถบริโภคสินค้าโดยไม่ทำให้ความพอใจของบุคคลอื่นที่ได้รับจากการบริโภคสินค้านั้นลดลง อันเป็นผลให้ต้นทุนหน่วยสุดท้ายของการบริโภคมีค่าเท่ากับศูนย์ ประการที่สอง คือ ไม่มีผู้มีสิทธิเด็ดขาด (non excludability) จึงไม่อาจกีดกันไม่ให้ใครใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นจึงมีการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่และในที่สุดสินค้านั้นก็จะเสื่อมโทรมลง ดังเช่น อากาศบริสุทธิ์ ความสวยงามตามธรรมชาติ การนันทนาการกลางแจ้ง และการจัดบริการสวนสาธารณะ จากประเด็นดังกล่าวทำให้กลไกราคาไม่สามารถเข้ามามีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ ดังนั้นการแสดงผลออกถึง

ความพึงพอใจของผู้บริโภคในสังคมไม่พยายามสะท้อนถึงความพอใจในสินค้าสาธารณะ อย่างแท้จริงและจะเลือกใช้ประโยชน์จากสินค้าสาธารณะนั้นโดยไม่จ่ายเงิน ทำให้ไม่ทราบอุปสงค์สำหรับสินค้าสาธารณะและระบบตลาดก็ไม่สามารถทำงานได้ ดังนั้นการจัดสรรสินค้าสาธารณะจึงต้องอาศัยวิธีอื่นนอกเหนือจากกลไกตลาดและราคา นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน (property rights) ซึ่งเป็นการแสดงสิทธิ การได้เป็นเจ้าของได้รับประโยชน์และจำกัดการใช้ประโยชน์ซึ่งการมีเอกสิทธิ์ในทรัพย์สินจะต้องเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป (universality) มีสิทธิ์เด็ดขาดในทรัพย์สินนั้น (exclusivity) มีสิทธิ์เปลี่ยนมือหรือขายโอน (transferability) และมีสิทธิ์ในการปกป้องมิให้ผู้อื่นเข้ามาเกี่ยวข้องหรือใช้ประโยชน์ (enforceability) การมีลักษณะเป็นทรัพย์สินที่ใช้ร่วมกัน (common property resource) เกิดจากการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่สามารถควบคุมทรัพยากรนั้นได้ การใช้ทรัพยากร ดังกล่าวเป็นไปตามหลักที่ว่า ใครมาก่อนก็ได้รับประโยชน์ไปก่อน เมื่อทรัพยากรยังอยู่ในสถานะที่สมบูรณ์ ผู้ใช้ประโยชน์ยังสามารถตัดวงผลประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เพราะเกรงว่าหากปล่อยให้ผู้อื่นจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์ไปแทน เช่นกรณีที่ดินที่เป็นบึงสาธารณะ หุ่นภูเขาสาธารณะ หนองน้ำหรือลำน้ำตามธรรมชาติและผลกระทบวงนอก (externalities) คือการกระทำของบุคคลหนึ่งที่ได้ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นซึ่งมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังกล่าวเลยนอกจากนี้ยัง ผลเสียหรือผลได้ที่เกิดจากการกระทำดังกล่าวไม่สามารถนำมาตกลงกันได้โดยอาศัยกลไกของตลาดและไม่มีการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ความไม่สมบูรณ์ของโครงสร้างตลาด เช่น การรวมตัวกันของผู้ขายน้อยคนเพื่อให้เกิดการผูกขาดสินค้าเช่น กลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน

2.1.1 การประเมินมูลค่าทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

มูลค่าทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอันทำให้เกิดมูลค่านั้น พอจะสรุปได้ 2 แบบดังนี้

- (1) ประโยชน์ทางตรง คือ ประโยชน์ที่ผู้ใช้บริการหรือคนในสังคมได้รับโดยตรงจากแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น เช่น ได้รับความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ ส่งเสริมความมีสุขภาพสมบูรณ์
- (2) ประโยชน์ทางอ้อม คือ แหล่งนั้นทนทานการนั้นอาจมีส่วนในการเพิ่มมูลค่าของที่ดินบริเวณใกล้เคียง นอกจากนั้นแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังมีส่วนช่วยอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารด้วยถือว่าประโยชน์ภายนอก ซึ่งสามารถประเมินมูลค่าเป็นตัวเงินเพื่อบอกถึงประโยชน์หรือมูลค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นได้ นอกเหนือจากมูลค่าทางตรงเพียงอย่างเดียว

มูลค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นมูลค่าที่เกิดจากความเต็มใจที่จะจ่ายในการได้ไปสัมผัสกับความเป็นธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว มูลค่าดังกล่าวสามารถประมาณได้จากเส้นอุปสงค์ของการท่องเที่ยวอย่างไรก็ตามการหาเส้นอุปสงค์ของ การท่องเที่ยวแท้จริงนั้นทำได้ยาก

เพราะว่าผู้มาท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวโดยทั่วไปไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายอื่นใด นอกจากค่าธรรมเนียมในการผ่านเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยววัน ๆ เช่น การท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติในที่ต่าง ๆ ในประเทศไทยเพราะว่าค่าธรรมเนียมในการเข้าเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอุทยานแห่งชาติไม่ได้เกิดจากอิทธิพลของระบบตลาด ดังนั้นการใช้ ค่าธรรมเนียมมาคิดมูลค่าของแหล่งนั้นทานการนั้นย่อมไม่สะท้อนมูลค่าของแหล่งท่องเที่ยววันอย่างแท้จริง

2.2 ทฤษฎีความพึงพอใจของผู้บริโภค

Kotler (1994 อ้างถึงใน เปี่ยมรัก ฉัตรธนาเสณีย์, 2546) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกระดับบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ผลจากการทำงาน หรือประสิทธิภาพของสินค้าและบริการ กับความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและบริการ กล่าวคือ ถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นต่ำกว่าความคาดหวัง จะทำให้เกิดความไม่พอใจ ถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นตรงกับความคาดหวัง จะทำให้เกิดความพึงพอใจ และถ้าผลที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นสูงกว่าความคาดหวัง จะทำให้เกิดความประทับใจ ซึ่งความแตกต่างกัน 36 ระดับของความพึงพอใจ จะส่งผลต่อการตัดสินใจและการประชาสัมพันธ์ถึงสิ่งที่ดีและไม่ดีของสินค้าต่อไป

2.2.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ ดังนี้ พิณ คงพูล (อ้างถึงใน ภูวไนย เสนาวุธ, 2544: 19) ได้สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกรัก ชอบ ยินดี เต็มใจหรือมีเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับผลตอบแทนสนองความต้องการทั้งทางด้านวัตถุและด้านจิตใจ

Morse (1953 อ้างถึงใน ทวีพงษ์ หินคำ, 2541 : 8) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าเป็นสภาวะจิตที่ปราศจากความเครียด ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์มีความต้องการนั้น ได้รับการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วนความเครียดก็จะลดน้อยลง ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้นและในทางกลับกัน ถ้าความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ความเครียดและไม่มี ความพึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

Gilmer (1967 อ้างถึงใน ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2531 : 36) ได้อธิบายองค์ประกอบของความพึงพอใจว่าประกอบไปด้วย

1) ลักษณะทางสังคม (social aspects) การมีความสัมพันธ์ที่ดีก่อให้เกิดความพึงพอใจในลักษณะของกิจกรรมที่ทำ

2) ลักษณะของกิจกรรมที่ทำ (intrinsic aspects) การมีความสัมพันธ์ที่ดีก่อให้เกิดความพึงพอใจ ลักษณะของกิจกรรมที่ตรงกับความรู้ความสามารถ ความมั่นคงปลอดภัย การติดต่อสื่อสาร

Fippo (1961 : 461) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นเรื่องของสภาพจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลที่จะแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อให้ได้มาซึ่งผลงาน

Good (1973 : 320) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ว่าความพึงพอใจหมายถึง สภาพคุณภาพ หรือระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ทำอยู่

ส่วนทฤษฎี V.I.E เป็นทฤษฎีที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความพึงพอใจ (V - Valence) วิถีทางนำไปสู่ความพึงพอใจ (I - Instrumentality) และความคาดหวังภายในตัวบุคคล (E - Expectancy) โดยในตัวบุคคลจะมีความต้องการ และมีความคาดหวังไว้ และเมื่อได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้จะทำให้ได้รับความพึงพอใจ

ทฤษฎีความขัดแย้งทางความรู้ ความคิด (cognitive dissonance theory) ได้มีการตั้งสมมติฐานว่า มนุษย์ต้องการความมีระเบียบและสอดคล้อง (order and consistency) มนุษย์จะเกิดความตึงเครียดเมื่อมีความขัดแย้งในความเชื่อ หรือพฤติกรรมต่างๆ และจะพยายามขจัดความตึงเครียดด้วยการลดความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้น

ในขณะที่ทฤษฎีความไม่ตรงกัน (disconfirmation paradigm) ได้กล่าวว่าไม่ควรอธิบายความพึงพอใจของบุคคลโดยใช้ทฤษฎีความขัดแย้งทางความรู้ ความคิด (cognitive dissonance theory) เพียงอย่างเดียว แต่ควรเป็นเรื่องที่ผู้บริโภคแต่ละบุคคลทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะต่างๆ ของผลิตภัณฑ์ที่เป็นอยู่จริง (actual product performance) กับสิ่งที่คาดหวัง (expectation)

จากทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่กล่าวมาข้างต้นย่อมแสดงให้เห็นว่าความพึงพอใจ เป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ให้บริการและคุณภาพของงานบริการ ลักษณะที่เหมือนกันในเชิงรูปธรรมของการให้บริการเชิงคุณภาพ ได้แก่ ความสะดวกรวดเร็วของบริการ ความเพียงพอของอุปกรณ์เครื่องมือ ความเอาใจใส่ของผู้ให้บริการและความถูกต้องของงานที่ให้บริการ สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวสนับสนุนให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจในบริการนั้น ๆ

ความสำคัญของความพึงพอใจนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้งานประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเกี่ยวกับการให้บริการซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการแรกที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความ

เจริญก้าวหน้าของงานบริการก็คือ จำนวนผู้มาใช้บริการ ดังนั้นผู้บริหารที่ชาญฉลาดจึงควรอย่างยิ่ง ที่ต้องศึกษาให้ลึกซึ้งถึงปัจจัยและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจ ทั้งผู้ปฏิบัติงาน และผู้มาใช้บริการเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด จากความสำคัญดังกล่าวสรุปได้ว่า หากบุคคลมีความพึงพอใจย่อมส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงาน ตลอดจนทำให้เกิดความศรัทธาในหน่วยงานต่อไป

ลักษณะของความพึงพอใจในการบริการมีความสำคัญต่อการดำเนินงานบริการให้มีความเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งลักษณะทั่วไปมีดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2539: 24-37)

1) ความพึงพอใจเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกทางบวกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด บุคคลจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลด้วยการโต้ตอบกับบุคคลอื่นและสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ทำให้แต่ละคนมีประสบการณ์การเรียนรู้ เรียนรู้ สิ่งที่จะได้รับตอบสนองแตกต่างกันไป ในสถานการณ์การบริการก็เป็นเช่นเดียวกัน บุคคลรับรู้หลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับการบริการ ไม่ว่าจะเป็นประเภทของการบริการ หรือคุณภาพของการบริการ ซึ่งประสบการณ์ที่ได้รับจากการสัมผัสบริการต่าง ๆ หากเป็นไปตามความต้องการของผู้รับบริการ โดยสามารถทำให้ผู้รับบริการ ได้รับสิ่งที่คาดหวังก็ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีและพึงพอใจ

2) ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์ ในสถานการณ์บริการก่อนที่ประชาชนจะมาใช้บริการใดก็ตามมักจะมีมาตรฐานของการบริการนั้นไว้ในใจอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งมีแหล่งอ้างอิงมาจากคุณค่าหรือเจตคติที่ยึดถือต่อการบริการ ประสบการณ์ดั้งเดิมที่เคยใช้บริการ การบอกรับของผู้อื่น การรับทราบข้อมูล การรับประกันบริการจากการโฆษณา การให้คำมั่นสัญญาของผู้ให้บริการเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ผู้รับบริการใช้เปรียบเทียบกับบริการที่ได้รับ ในวงจรของการให้บริการตลอดช่วงเวลาของความจริงที่ผู้บริการได้รับรู้เกี่ยวกับการบริการก่อนที่จะได้รับบริการ หรือคาดหวังในสิ่งที่คาดว่าจะได้รับนี้ มีอิทธิพลต่อช่วงเวลาการเผชิญความจริงหรือการพบปะระหว่างผู้ให้บริการ และผู้รับบริการเป็นอย่างมาก เพราะผู้รับบริการจะประเมินเปรียบเทียบสิ่งที่ได้รับจริงในกระบวนการบริการที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่คาดหวังเอาไว้ หากสิ่งที่ได้รับเป็นไปตามความคาดหวังถือเป็นการยืนยันที่ถูกต้องกับความคาดหวังที่ผู้รับบริการย่อมเกิดความพึงพอใจต่อการบริการดังกล่าว ทั้งนี้ช่วงความแตกต่างที่เกิดขึ้นจะชี้ให้เห็นระดับความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจมากน้อยก็ได้ ถ้าข้อยืนยันเบี่ยงเบนไปทางบวกแสดงถึงความพอใจ ถ้าไปในทางลบแสดงถึงความไม่พึงพอใจ

2.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ

ความพึงพอใจของผู้รับบริการ เป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกของผู้รับบริการต่อการให้บริการ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการที่สำคัญ ๆ มีดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2539 : 38-40)

- 1) สถานที่บริการ การเข้าถึงการบริการได้สะดวกเมื่อประชาชนมีความต้องการข้อมก่อนให้เกิดความพึงพอใจต่อการบริการ ทำเลที่ตั้ง และการกระจายสถานที่บริการให้ทั่วถึง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ
- 2) การส่งเสริมแนะนำการบริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการเกิดขึ้นได้จากการได้ยื่นข้อมูลข่าวสารหรือบุคคลอื่นกล่าวขานถึงคุณภาพของการบริการไปในทางบวกซึ่งหากตรงกับความเชื่อถือที่มีก็จะมีความรู้สึกกับบริการดังกล่าวอันเป็นแรงจูงใจผลักดันให้มีความต้องการบริการตามมาได้
- 3) ผู้ให้บริการ ผู้บริหารการบริการ และผู้ปฏิบัติงานล้วนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานบริการให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจทั้งสิ้น ผู้บริหารการบริการที่วางนโยบายการบริการ โดยคำนึงถึงความสำคัญของประชาชนเป็นหลักย่อมสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจได้ง่ายเช่นเดียวกับผู้ปฏิบัติงานหรือพนักงานบริการที่ตระหนักถึงประชาชนเป็นสำคัญ แสดงพฤติกรรมบริการและสนองบริการที่ลูกค้าต้องการความสนใจเอาใจใส่อย่างเต็มที่ด้วยจิตสำนึกของการบริการ
- 4) สภาพแวดล้อมของการบริการ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศของการบริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ลูกค้ามักชื่นชมสภาพแวดล้อมของการบริการเกี่ยวข้องกับการออกแบบอาคารสถานที่ ความสวยงามของการตกแต่งภายในด้วยเฟอร์นิเจอร์และการให้สีสันทน การจัดแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนตลอดจนการออกแบบวัสดุ เครื่องใช้งานบริการ เป็นต้น
- 5) กระบวนการบริการมีวิธีการนำเสนอบริการในกระบวนการบริการเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน ประสิทธิภาพของการจัดการระบบการบริการส่งผลให้การปฏิบัติงานบริการลูกค้ามีความคล่องตัวและสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพ เช่น การใช้ระบบโทรศัพท์อัตโนมัติในการรับ-โอนสายในการติดต่อกับองค์กรต่าง ๆ การประชุมทางโทรศัพท์ และการติดต่อทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

จากปัจจัยดังกล่าว สรุปได้ว่าความพึงพอใจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งผันแปรไปตามปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบุคคลในแต่ละสถานการณ์ ช่วงเวลาหนึ่งบุคคลอาจจะไม่พอใจต่อสิ่งหนึ่งเพราะไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้

แต่ในช่วงหนึ่งหากสิ่งที่คาดหวังไว้ได้รับการตอบสนองอย่างถูกต้อง บุคคลก็สามารถเปลี่ยนความรู้สึกเดิมต่อสิ่งนั้นได้อย่างทันทีทันใด นอกจากนี้ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่สามารถแสดงออกในระดับมากน้อยได้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของการประเมินสิ่งที่ได้รับจริงกับสิ่งที่คาดหวังไว้ ส่วนใหญ่ประชาชนจะใช้เวลาเป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบความคาดหวังจากบริการต่าง ๆ

2.3 ทฤษฎีการประมาณค่าแบบจำลองถดถอยที่มีตัวแปรตามเป็นตัวแปรหุ่น

(Estimation of Regression Models with Dummy Dependent Variables)

ในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สมการถดถอยนั้นในบางลักษณะ จะพบว่าตัวแปรตาม (Dependent Variable) จะมีลักษณะเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ (Qualitative) ซึ่งประกอบด้วย 2 ทางเลือกหรือมากกว่า เช่น การเลือกตั้ง การยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร การเข้าเป็นสมาชิก สหกรณ์การเกษตรของเกษตรกร การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร การเลือกวิธีเดินทางไปทำงานว่าเป็นทางรถเมล์ รถไฟ รถยนต์ หรือจักรยาน เป็นต้น แบบจำลองที่มีตัวแปรตามเป็นลักษณะเช่นนี้ สามารถจะใช้วิธีการประมาณค่าได้ 3 วิธี คือ (1) แบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น (Linear Probability Model) (2) แบบจำลองโพรบิต (Probit Model) และ (3) แบบจำลองโลจิต (Logit Model)

2.3.1 แบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น (linear probability model) เป็นแบบจำลองที่ตัวแปรตามเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและมีค่าได้เพียง 2 ค่า หรือ 2 ทางเลือก เช่น “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ไม่ได้ออกมาเป็นตัวเลขอย่างแบบจำลองสมการถดถอยซึ่งตัวแปรตามเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ

สมมติว่ามีแบบจำลองอย่างง่ายดังนี้

$$y_i = \alpha + \beta x_i + u_i \quad (1)$$

โดยที่ $y_i = 1$ ถ้าครัวเรือนที่ i ซื้อรถยนต์ (ซึ่งอาจเป็นตัวแปรตามในลักษณะอื่น ๆ อื่นก็ได้ เช่น ถ้าครัวเรือนที่ซื้อบ้าน เป็นต้น)

$y_i = 0$ ถ้าครัวเรือนที่ i ไม่ซื้อรถยนต์ (หรือครัวเรือนที่ i ไม่ซื้อบ้านดังกล่าวข้างต้น)

$u_i =$ ค่าความคลาดเคลื่อน (error terms) หรือมีการแจกแจงเป็นอิสระและมีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์

แบบจำลองตามสมการ (1) นี้เรียกว่า “แบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น” จากสมการสามารถหาค่าคาดหมายแบบมีเงื่อนไข (Conditional Expected Value) ของค่าสังเกตของตัวแปรตาม

แต่ละตัว y_i โดยกำหนดค่าตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variable) หรือตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ในกรณีนี้ ซึ่งคือ x_i มาให้ได้ดังนี้

$$E(y_i|x_i) = \alpha + \beta x_i \quad (2)$$

และเนื่องจาก y_i มีค่าเพียง 2 ค่าเท่านั้นดังได้กล่าวไว้ข้างต้นคือ 1 และ 0 เพราะฉะนั้นสามารถที่จะหาการแจกแจงความน่าจะเป็นของ y_i ได้โดยการให้

$$P_i = \text{ความน่าจะเป็นที่ } y_i = 1 \text{ ซึ่งเขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ } p_i = \text{prob}(y_i = 1) \text{ และ}$$

$$1 - p_i = \text{ความน่าจะเป็นที่ } y_i = 0 \text{ ซึ่งเขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ } p_i = \text{prob}(y_i = 0)$$

ซึ่ง y_i ก็จะมีการแจกแจงความน่าจะเป็น (Probability Distribution) ดังนี้

$$Y_i = \text{ความน่าจะเป็น (Probability)}$$

$$0 = 1 - p_i$$

$$1 = p_i$$

จากการแจกแจงความน่าจะเป็นดังกล่าว สามารถหาค่าคาดหมาย (Expected Value) ของ y_i ได้ดังนี้

$$E(y_i) = 1(p_i) + 0(1 - p_i) = p_i \quad (3)$$

จะเห็นได้ว่าค่าคาดหมาย ของ y_i จากสมการ (2) และ (3) คือค่าเดียวกัน เพราะฉะนั้นสมการ (2) และ (3) จึงเท่ากัน เพราะฉะนั้นจะได้

$$P_i = \alpha + \beta x_i \cdot E(y_i|x_i) \quad (4)$$

นั่นคือความคาดหมายแบบมีเงื่อนไข ของ y_i จากแบบจำลอง (1) คือ ความน่าจะเป็นแบบมีเงื่อนไข (Conditional Probability) ของ y_i นั่นเอง (Gujarati, 1995: 540-542; Pindyck and Rubinfeld, 1998: 298-300) โดยสรุปแล้วมักจะเขียนแบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น โดยให้ตัวแปรตามเป็นความน่าจะเป็น ได้ดังนี้

$$p_i = \begin{cases} \alpha + \beta x_i & 0 < \alpha + \beta x_i < 1 \\ 1 & \alpha + \beta x_i > 1 \\ 0 & \alpha + \beta x_i < 0 \end{cases} \quad (5)$$

(Pindyck and Rubinfeld, 1998:300 อ้างในทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์, 2546:241)

จาก (5) $\alpha + \beta x_i = P_i$ เป็นค่าความน่าจะเป็นซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 แต่การประมาณค่า P_i ด้วย $\alpha + \beta x_i$ ซึ่งมีลักษณะเป็นสมการเส้นตรงของ x_i นั้น ถ้า x_i มีค่าเกินช่วงอันเหมาะสม

ช่วงหนึ่งแล้ว ค่า $\alpha + \beta x_i$ อาจมีค่ามากกว่า 1 หรือน้อยกว่า 0 ซึ่งเท่ากับว่าได้ค่าประมาณความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์หนึ่งด้วยค่าที่ต่ำกว่า 0 หรือสูงกว่า 1 ซึ่งไม่สมเหตุสมผล

ปัญหาในการประมาณค่าแบบจำลองความน่าจะเป็น (Linear Probability Model) โดย OLS

1) ปัญหาการแจกแจงแบบไม่ปกติ (Non-Normality) ของ u_i โดยทฤษฎีแล้วทราบว่าตัวประมาณค่า OLS (OLS estimator) นั้นหามาได้โดยไม่ต้องใช้ข้อสมมุติเกี่ยวกับการแจกแจงแบบปกติของ u_i แต่ข้อสมมุติเกี่ยวกับการแจกแจงปกติของ u_i นี้ไม่เป็นจริงในกรณีของแบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น เพราะว่า u_i (ซึ่งเหมือนกับ y_i) จะมี 2 ค่าเท่านั้น โดยพิจารณาจาก

$$u_i = y_i - \alpha + \beta X_i \quad (6)$$

ซึ่งจะเห็นได้ว่าเมื่อ $y_i = 1$ จะได้ $u_i = 1 - \alpha + \beta X_i$ (7)

และ เมื่อ $y_i = 0$ จะได้ $u_i = -\alpha + \beta X_i$ (8)

ซึ่งจะเห็นได้ว่า u_i จะไม่มีการแจกแจงแบบปกติ ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว u_i มีการแจกแจงแบบทวินาม (binomial distribution) (Gujarati, 1995:542–543 อ้างในทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์, 2546:241) อย่างไรก็ตาม การที่ข้อสมมุติเกี่ยวกับการแจกแจงปกติของ u_i ไม่เป็นจริงดังที่ปรากฏนั้นอาจจะไม่ใช่สิ่งที่สำคัญนัก เพราะว่าเราทราบว่าค่าประมาณแบบจุดด้วยวิธี OLS (OLS point estimates) ยังคง “ไม่เอนเอียง (unbiased)” ประกอบกับเมื่อขนาดของตัวอย่างเพิ่มขึ้นอย่างไม่จำกัด เราสามารถจะพิสูจน์ได้ว่า ตัวประมาณค่า OLS มีแนวโน้มที่จะมีการแจกแจงแบบปกติ เพราะฉะนั้นในกรณีที่ตัวอย่างมีขนาดใหญ่การลงความเห็นในเชิงสถิติ (statistical inference) เกี่ยวกับแบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น (linear probability model) ก็จะเป็นไปตามกระบวนการของ OLS ภายใต้ข้อสมมุติเกี่ยวกับการแจกแจงปกติของ u_i

2) ความแปรปรวนของพจน์ค่าความคลาดเคลื่อน (error terms) มีลักษณะแตกต่างกัน (heteroscedastic)

จากการที่ u_i มีเพียงค่าตามสมการที่ 7 และ 8

$$1 = \alpha + \beta X_i + u_i \quad \text{ซึ่งคือ} \quad u_i = 1 - \alpha - \beta X_i \quad (9)$$

$$0 = \alpha + \beta X_i + u_i \quad \text{ซึ่งคือ} \quad u_i = -\alpha - \beta X_i \quad (10)$$

เพราะฉะนั้นการแจกแจงความน่าจะเป็นของ u_i สามารถเขียนได้ดังนี้

$$y_i \quad u_i \quad \text{ความน่าจะเป็น}$$

$$1 \quad 1 - \alpha - \beta X_i \quad P_i$$

$$0 \quad -\alpha + \beta X_i \quad 1 - p_i$$

เมื่อหาค่า Expected Value และค่า Variance โดยที่ค่า Expected Value ของ u_i มีค่าเป็น 0

$$E(u_i) = (1 - \alpha - \beta X_i) p_i + (-\alpha - \beta X_i)(1 - p_i) = 0 \quad (11)$$

และหาค่าของ p_i และ $1 - p_i$ จากสมการที่ 11 จะได้

$$p_i = \alpha - \beta X_i \quad (12)$$

$$1 - p_i = 1 - \alpha - \beta X_i \quad (13)$$

ค่า Variance ของ u_i หาได้จาก

$$\begin{aligned} Eu_i^2 &= (1 - \alpha - \beta X_i)^2 p_i + (-\alpha - \beta X_i)^2 (1 - p_i) \\ &= (1 - \alpha - \beta X_i)^2 + (\alpha + \beta X_i)^2 (1 - \alpha - \beta X_i) \\ &= (1 - \alpha - \beta X_i)^2 (\alpha + \beta X_i) = p_i (1 - p_i) \end{aligned} \quad (14)$$

ซึ่งก็คือ
$$Eu_i^2 = \sigma_i^2 = \text{var}(u_i) = E(Y_i | X_i)[1 - E(Y_i | X_i)] = p(1 - p) \quad (15)$$

(Gujarati, 1995: p543; Pindyck and Rubinfeld, 1998:300 อังในทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์, 2546: 242)

สมการ (15) แสดงให้เห็นว่าค่าความคลาดเคลื่อน (error term) มีค่าความแปรปรวนไม่คงที่ ค่าสังเกตที่มีค่า p_i เข้าใกล้ 0 หรือ 1 จะมีค่าความแปรปรวนโดยเปรียบเทียบต่ำ ในขณะที่ค่าสังเกตที่มี p_i ใกล้ 0.5 จะมีความแปรปรวนสูงกว่า (Pindyck and Rubinfeld, 1998:300 อังในทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์, 2546: 243)

3) ปัญหา $\hat{y}_i$ ออกนอกช่วง 0 และ 1 ซึ่งไม่สอดคล้องกับการกำหนดตัวแปร y ที่อยู่ระหว่าง 0 และ 1 Johnston and Dinardo (1997: 417) และ Pindyck and Rubinfeld (1998: 301) กล่าวว่าจุดอ่อนที่สำคัญมากของแบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น (Linear Probability Model) ก็คือว่าแบบจำลองนี้ไม่ได้มีข้อจำกัด (Constrain) ให้ค่าทำนาย (ซึ่งคือ $\hat{y}_i$) ตกอยู่ในช่วง 0 และ 1 ทั้ง ๆ ที่โดยทฤษฎีแล้ว $E(y_i | x_i)$ ในแบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้นซึ่งวัดความน่าจะเป็นแบบมีเงื่อนไขของเหตุการณ์ (Event) y ที่เกิดขึ้นเมื่อ x ถูกกำหนดมาให้จะต้องตกอยู่ระหว่าง 0 และ 1 แต่ก็ไม่มีสิ่งใดมารับประกันได้ว่า $\hat{y}_i$ ซึ่งก็คือตัวประมาณค่า (Estimators) ของ $E(y_i | x_i)$ จะอยู่ในช่วง 0 และ 1 ดังกล่าว

4) ปัญหาการประมาณค่าความชัน (slope) ที่สูงเกินจริง (overestimated Slope) หรือต่ำเกินจริง (underestimated Slope) ถ้าหากว่าค่าสังเกต (observations) ที่เลือกมาหรือได้มานั้นมีคุณลักษณะประจำตัว (คือค่า x) ที่มีค่าสุดโต่งหรือปลายสุด (extreme Values) เป็นจำนวนมาก

เกินไปทำให้ได้ค่าประมาณของความชัน (slope estimate) จากวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสามัญ (OLS) มีค่าต่ำกว่าความเป็นจริงได้ Pindyck and Rubinfeld (1998: 302) กล่าวถึงกรณีนี้ว่า ค่าประมาณของความชันจากวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสามัญ (ordinary least squares slope estimate) ที่ได้รับในกรณีนี้จะมีลักษณะ “เอนเอียง(biased)” เนื่องจากการประมาณค่าความชันของการถดถอยที่แท้จริง (true regression slope) ต่ำกว่าความเป็นจริง และในทางตรงกันข้ามกันถ้ามีค่าสังเกต (observations) ซึ่งมีค่า x ที่มีลักษณะเกาะกลุ่มกันตรงกลาง (ซึ่งตรงข้ามกับกรณีแรกซึ่งเป็นกรณีปลายสุดหรือสุดโต่งเป็นจำนวนมากเกินไป) ค่าของความชัน(slope) ที่ประมาณค่าได้ก็จะมีลักษณะสูงเกินกว่าความเป็นจริง (overestimated)

จะเห็นได้ว่าแบบจำลองเชิงเส้นมีจุดอ่อนหลายประการด้วยกันดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เพราะฉะนั้นทางเลือกอื่น เช่น แบบจำลองโพรบิต (Probit Model) ซึ่ง Glodberger (1964) เรียกว่าแบบจำลองวิเคราะห์แบบโพรบิต (Probit Analysis Model) และแบบจำลองโลจิต (Logit Model)

2.3.2 แบบจำลองโลจิต (Logit Model)

จากแบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้นที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งมีข้อบกพร่องค่อนข้างมากโดยเฉพาะการที่จะทำให้ค่าประมาณความน่าจะเป็นอยู่ในช่วง 0 ถึง 1 เท่านั้น เราจึงนำแบบจำลองโลจิต (logit model) มาใช้ในการประมาณค่าแทน ซึ่งให้ค่าประมาณของตัวแปรตามอยู่ในช่วง 0 ถึง 1 แบบจำลองโลจิตนี้เป็นแบบจำลองหนึ่งซึ่งคุณสมบัติคล้ายๆกับแบบจำลองโพรบิตต่างกันแต่เพียงข้อสมมติเกี่ยวกับลักษณะการแจกแจงของตัวคลาดเคลื่อน U_i เท่านั้น

จากการแจกแจงแบบโลจิตทิก (logistic distribution)

$$\begin{aligned} \text{Prob}(Y = 1) &= \frac{e^{\beta'x}}{1 + e^{\beta'x}} \\ &= \Lambda(\beta'x) \end{aligned} \quad (16)$$

โดยที่ $\Lambda(\cdot)$ คือ ฟังก์ชันการแจกแจงสะสม (cumulative distribution function) จากแบบจำลองความน่าจะเป็น (probability model)

$$E[y|x] = 0[1 - F(\beta'x)] + 1[F(\beta'x)] \quad (17)$$

เราจะได้ว่า

$$\frac{\partial E[y|x]}{\partial x} = \left\{ \frac{dF(\beta'x)}{d(\beta'x)} \right\} \beta$$

$$= f(\beta'x)\beta \quad (18)$$

โดยที่ $f(\cdot)$ คือ ฟังก์ชันความหนาแน่น (density function) ซึ่งคล้อยกับฟังก์ชันการแจกแจงสะสม (cumulative distribution) $F(\cdot)$ สำหรับการแจกแจงปกติ (normal distribution) เราจะได้ว่า

$$\frac{\partial E[y|x]}{\partial x} = \phi(\beta'x)\beta \quad (19)$$

โดยที่ $\phi(t)$ คือ ฟังก์ชันความหนาแน่นปกติมาตรฐาน (standard normal density function) สำหรับการแจกแจงแบบโลจิสติก (logistic distribution)

$$\begin{aligned} \frac{d\Lambda[\beta'x]}{d(\beta'x)} &= \frac{e^{\beta'x}}{(1+e^{\beta'x})^2} \\ &= \Lambda(\beta'x)[1-\Lambda(\beta'x)] \end{aligned} \quad (20)$$

เพราะฉะนั้นในแบบจำลองโลจิสติก (logit model) จะได้ว่า

$$\frac{\partial E[y|x]}{\partial x} = \Lambda(\beta'x)[1-\Lambda(\beta'x)]\beta \quad (21)$$

(Greene, 1997:874-876 อ้างในทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์, 2546:252)

สำหรับตัวประมาณค่า Berndt, Hall และ Huasman (1974) นั้น ในกรณีของแบบจำลองโลจิสติก (logit model) (ซึ่งแตกต่างจากกรณีของแบบจำลองโพรบิต (probit model))

$$B = \sum_i (y_i - \Lambda_i)^2 x_i x_i' \quad (22)$$

ซึ่งเป็นการคำนวณเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมเกี่ยวเชิงเส้นกำกับ (asymptotic covariance matrix) วิธีหนึ่งจาก

$$\hat{f} = \hat{\Lambda}(1 - \hat{\Lambda})$$

จะได้

$$\frac{d\hat{f}}{dz} = (1 - 2\hat{\Lambda}) \left(\frac{d\hat{\Lambda}}{dz} \right) = (1 - 2\hat{\Lambda}) \hat{\Lambda} (1 - \hat{\Lambda}) \quad (23)$$

เมื่อจัดพจน์ (terms) ต่างๆ เข้าด้วยกันจะได้

$$\text{Asy. Var} [\hat{\gamma}] = [\Lambda(1-\Lambda)]^2 [I + (1-2\Lambda)\beta\beta'] v [I + (1-2\Lambda)\beta\beta'] \quad (24)$$

(Greene, 1997:884-885 อ้างในทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์, 2546:252)

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อารี วิบูลย์พงศ์ (2537) ได้ศึกษาวิธีเชิงปริมาณเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมของเกษตรกร เพื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ 6 วิธี ได้แก่ (1) การทดสอบด้วยวิธี rank correlation (2) การทดสอบด้วย chi-square (3)การวิเคราะห์สมการถดถอยด้วย LS กับตัวแปรตาม"จำนวนพื้นที่ปลูกแถบหญ้าร่วม" (4)วิเคราะห์สมการถดถอยด้วย LS กับตัวแปรตาม"สัดส่วนพื้นที่ปลูกแถบร่วมกับพื้นที่ถือครองทั้งหมด" (5)การวิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยกับตัวแปรตามโดยวิธีกำลังสองต่ำสุด และ(6)การวิเคราะห์แบบจำลอง logit โดยวิธี Maximum Likelihood ผลปรากฏว่าวิธี rank correlation และการทดสอบด้วย chi-square มีข้อจำกัดและให้ผลการทดสอบที่แตกต่างไปจากวิธีอื่นๆ ในบางส่วน ส่วนวิธีการวิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยกับตัวแปรตามโดยวิธีกำลังสองต่ำสุด ไม่ถูกต้องตามทฤษฎีสถิติ และการทำนายมีความแม่นยำเพียงร้อยละ 77 เมื่อเทียบกับวิธี logit ซึ่งเป็นวิธีที่ถูกต้องและมีความแม่นยำในการทำนายถึงร้อยละ 90

ปวีณา โทณแก้ว (2542) ศึกษาปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการพำนัก โดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 900 ตัวอย่าง ที่ได้จากแหล่งท่องเที่ยวที่มีรายได้จากค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสูงสุด 6 อันดับแรกของประเทศซึ่งได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ หาดใหญ่ นครราชสีมา กาญจนบุรี และพัทยา ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย กับตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวดังกล่าว ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มี 5 ตัว ดังนี้ คือ เพศของนักท่องเที่ยวจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวเพศหญิงจะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่าเพศชาย อายุของนักท่องเที่ยวจากค่าสถิติพบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว คือเมื่อนักท่องเที่ยวมีอายุมากขึ้นจะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากขึ้น การศึกษาของนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรี

จะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ อาชีพของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพลูกจ้าง/พนักงานเอกชน อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว และอาชีพแม่บ้าน/ทำงานในครอบครัว จะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ และรายได้ของนักท่องเที่ยวพบว่า เมื่อนักท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้นจะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นตาม ซึ่งการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวควรเน้นไปที่กลุ่มเป้าหมายหลักเพื่อให้การพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวตรงตามหลักเกณฑ์ของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับอายุ และเน้นกลุ่มลูกค้าที่เป็นเพศหญิง เนื่องจากเพศหญิงจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับกลุ่มลูกจ้าง/พนักงานเอกชน อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว และอาชีพแม่บ้าน/ทำงานในครอบครัว ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวที่มีราคาสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้การศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนมากที่สุด โดยคำนึงถึงความสวยงามของสภาพแวดล้อม ความเหมาะสมกับค่าใช้จ่าย และความสะดวกในการเดินทาง จึงควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด

ฉันทิช วรรณถนอม (2544) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยในการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และศึกษาถึงแนวโน้มของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่จะเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศครั้งต่อไป กลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาจะใช้การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวเพื่อต้องการพักผ่อน เป็นเหตุผลหลัก และคิดว่าประเทศไทยมีจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย โดยมีโทรทัศน์เป็นสื่อที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวภายในประเทศ นอกจากนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวภายในประเทศในลำดับมาก คือ งบประมาณ ค่าครองชีพ ระยะเวลา การเตรียมความพร้อม ระยะทาง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความพร้อมในการรองรับด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศ ในส่วนปัจจัยสอดคล้องที่สำคัญที่มีอิทธิพลในลำดับมากต่อการเบี่ยงเบนการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ให้หันมาเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ คือ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และการขอความร่วมมือปลูกจิตสำนึกให้ไทยเที่ยวไทยจากภาครัฐบาลและเอกชน แนวโน้มของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่จะเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศครั้งต่อไป พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 97 ให้ความเห็นว่ายังคงเดินทางท่องเที่ยว

ภายในประเทศอีกเนื่องจากเห็นว่าประเทศไทยมีความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นประการสำคัญ

วชิราภรณ์ โลหะชาละ (2545) ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักในจังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการที่พักในจังหวัดเชียงราย และปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในการเลือกใช้ที่พักในจังหวัดเชียงราย จำนวน 370 คน โดยใช้เครื่องมือในการศึกษา คือ แบบสอบถามจากข้อมูลที่ทำกรรวบรวม และ ทำการวิเคราะห์ด้วย สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยว และพักค้างคืนในจังหวัดเชียงรายมีความพึงพอใจต่อบริการที่พักในระดับสูง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าที่พักมีมาตรฐานดี และเกือบทั้งหมดของผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า ราคาห้องพักมีความเหมาะสม ในขณะที่สถานที่พักก็อยู่ในเกณฑ์ดี ผลการศึกษาเชิงคุณภาพในประเด็นที่ว่ามีความประสงค์ที่จะกลับมาใช้บริการที่พักแรมอีกหรือไม่นั้นส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างต้องการกลับมาพักแรมอีก และจะแนะนำที่พักดังกล่าวให้กับเพื่อน และคนอื่นๆ อีกด้วย ในส่วนของปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการที่พักแรม โดยเฉพาะปัจจัยด้านราคาที่พัก และปัจจัยด้านความปลอดภัย รองลงมาคือปัจจัยด้านการบริการ ด้านทำเลที่ตั้ง สิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมตามลำดับ ซึ่งการศึกษาของ วชิราภรณ์ (2545) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับบริการที่พักในจังหวัดเชียงรายคือ 1) ด้านมาตรฐานที่พัก ควรรักษามาตรฐานที่พักให้ดี หรือหากสามารถเพิ่มมาตรฐานให้สูงขึ้น ก็จะทำให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น 2) ด้านราคาที่พักอยู่ในระดับที่เหมาะสม ไม่ควรเพิ่มราคา 3) ด้านสภาพที่พักแรมอยู่ในระดับดี แต่ต้องทำการปรับปรุงเรื่องการตกแต่งห้องพักให้สวยงามอยู่เสมอ 4) ด้านการบริการ ควรเพิ่มเติมด้านบริการโทรศัพท์ สาธารณะระหว่างประเทศ บริการอาหารและเครื่องดื่มในราคาที่ต่ำกว่านี้ 5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรทำการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวภายในที่พัก อาทิ แผนที่จังหวัดเชียงราย เครื่องรับโทรทัศน์ที่สามารถเปิดรับข่าวสารได้ทั่วโลก สระว่ายน้ำ สนามกีฬา หรือที่ออกกำลังกาย ห้องอบซาวน่า และควรมีป้ายบอกทางไปยังสนามบิณสถานี่ขนส่งของจังหวัดเชียงราย

ฉัตรสุดา อุ้เอื้อง (2546) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม โดยการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวชมโบราณสถานเวียงกุมกามจำนวน 300 ราย สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่าถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวจะมาเที่ยวกับครอบครัวและมาเป็นครั้งแรกมากที่สุด ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ โบราณสถานเวียงกุมกามจากคำบอกเล่าของเพื่อนและญาติ และสาเหตุที่มา

เที่ยวเนื่องจากต้องการทราบถึงประวัติของท้องถิ่นมากที่สุด นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังเห็นว่าฤดูกาลมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยว มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเยี่ยมชมครั้งละน้อยกว่า 500 บาท

การศึกษาด้านปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวได้กำหนดปัจจัยที่ทำการศึกษา 10 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านราคา การคมนาคม สถานที่พักผ่อน ร้านอาหาร การบริการด้านธุรกิจท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจ ความสามารถในการพัฒนาให้เป็นแหล่งรายได้ ของที่ระลึก ความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวค่อนข้างมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานที่พักผ่อน เช่น ไม่มีสถานที่พักผ่อนเพียงพอ ไม่มีบริการห้องน้ำและบริการน้ำดื่มเป็นต้น ปัจจัยด้านสิ่งดึงดูดใจ เช่น สภาพแวดล้อมหรือชุมชนรอบๆไม่ค่อยดี สิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่เพียงพอกับความต้องการเป็นต้น

เปี่ยมรัก ฉัตรธนาเสนีย์ (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ โดยการใช้แบบสอบถาม ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวน 200 ตัวอย่าง การวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา พบว่า ร้อยละ 53 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 47 เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี ส่วนมากมีสถานภาพโสดคิดเป็นร้อยละ 85.3 ในส่วนที่ 2 ทำการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มาเที่ยวชมกิจกรรมถนนคนเดิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมาเที่ยวชมกิจกรรมถนนคนเดินมากกว่า 2 ครั้งคิดเป็นร้อยละ 75 ส่วนด้านของการรับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมถนนคนเดินร้อยละ 95 รับข่าวจากการประชาสัมพันธ์ โดยสื่อที่ผู้บริโภครับข่าวสารการจัดกิจกรรมถนนคนเดินถนนท่าแพมากที่สุดคือคำบอกเล่าจากเพื่อนหรือคนรู้จัก ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบจำลองโลจิท (Logit model) โดยวิธีการวิเคราะห์การประมาณภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum likelihood estimates) และ marginal effect ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านความพึงพอใจในสถานที่จัดงาน ปัจจัยด้านความพึงพอใจในระดับราคาสินค้าภายในงาน และความพึงพอใจในวันที่ใช้จัดงาน มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 99% ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยทางด้านความพึงพอใจในช่วงเวลาจัดงานความพึงพอใจในบรรยากาศไม้ตรีพ้อค่า แม่ค่า เพศ จำนวนปีในการศึกษาของผู้บริโภค และรายได้ของผู้บริโภคนั้น ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

รัชดาพรรณ สุวรรณมาโจ (2548) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยการออกแบบสอบถามจำนวน 300 ตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองโลจิท (Logit model) โดยวิธีการวิเคราะห์การประมาณภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum likelihood estimates) และเทคนิคการวิเคราะห์ด้วยวิธี marginal effect โดยปัจจัยที่นำมาศึกษาในแบบจำลองประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ ปัจจัยด้านโบราณสถานและสิ่งแวดล้อม ด้านราคาสินค้าและบริการ ด้านการคมนาคม ด้านที่ระลึก การบริการ ด้านความปลอดภัย และบทบาทของรัฐ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21 –30 ปี สถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท/เดือน การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยการใช้แบบจำลองโลจิท พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสความน่าจะเป็นสูงสุดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 95% ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริการ ปัจจัยด้านความปลอดภัย ปัจจัยด้านบทบาทของรัฐ ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ ปัจจัยด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม ด้านสินค้าและบริการ ด้านของที่ระลึก ไม่มีผลต่อความน่าจะเป็นสูงสุดต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาทำให้ทราบถึงพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ขึ้นอยู่กับการคมนาคม การบริการ ด้านความปลอดภัย ด้านบทบาทของภาครัฐ จากการศึกษาจะนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐและผู้เกี่ยวข้องสามารถปรับตัวเพื่อที่จะรองรับการพัฒนาเพื่อจังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพประวัตติความเป็นมาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ใช้ข้อมูลในการศึกษาค้นนี้มีทั้งข้อมูลปฐมภูมิ(primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาโดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 ตัวอย่าง

3.2 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการเก็บรวบรวมจากการออกชุดแบบสอบถามเพื่อทำการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างการศึกษาค้นนี้ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าไปท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ทั้งมาทัศนศึกษา พักผ่อน หรือเที่ยวชม โดยจะทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นจำนวนขั้นต่ำของวิธีการวิเคราะห์แบบโลจิต (Aldrich and Nelson, 1984) โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบ วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้รับเลือกด้วยความน่าจะเป็นที่เท่ากัน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในกรณีที่นักท่องเที่ยวมาเป็นกลุ่ม ซึ่งจะเก็บเพียง 1 ตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มเพื่อหลีกเลี่ยงการได้ข้อมูลซ้ำ ซึ่งชุดแบบสอบถามจะประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป เช่น เพศ อายุ สถานภาพทางครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเที่ยวชมในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมกันคว้าจากเอกสาร บทความ ข้อมูลทางสถิติและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย รายงานค้นคว้าแบบอิสระ เอกสารเผยแพร่ และข้อมูลจาก website ต่างๆ และหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษารุ่นนี้ต้องการศึกษาสภาพความเป็นมาทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

2) ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือตัวแปรแทนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ และอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย นอกจากนี้มีปัจจัยทางด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ ปัจจัยด้านการคมนาคม ปัจจัยด้านความปลอดภัย ปัจจัยด้านของที่ระลึก และปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ

3.4 วิธีการประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้ คือ

1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ด้วยการแจกแจงความถี่ (frequency) และการหาอัตราส่วนร้อยละ (percentage) จากนั้นนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ เช่น เพศ อายุ รายได้ อาชีพ การศึกษา เป็นต้น

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ทำการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองโลจิท (Logit Model) ด้วยเทคนิควิธีการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates: MLE) และเทคนิควิเคราะห์โดยวิธี Marginal effect การศึกษาจะนำข้อมูลตัวอย่างที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามมาทำการศึกษาและวิเคราะห์ผลที่ได้ กรอบแนวความคิดจะพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแบบจำลองในการศึกษาดังนี้

3.5 แบบจำลองในการศึกษาเป็นดังนี้

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ทำการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองโลจิท (Logit Model) ด้วยเทคนิควิธีการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates: MLE) ค่าที่ได้จากการประมาณค่าโดยใช้ Logit Model ควรปรับให้อยู่ในรูปแบบของ Log-likelihood function เสียก่อนแล้วคำนวณโดยใช้วิธี Maximum Likelihood จึงจะทำให้ค่าที่คำนวณได้มีความสมบูรณ์และอธิบายสถานการณ์ต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีแบบจำลองในการศึกษาดังนี้

$$Y = f(X_1, X_2, X_3, \dots, X_{12})$$

โดยที่ $Y = 1$ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์

เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

$Y = 0$ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยไม่มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์

เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

- X_1 คือ สถานภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทย
 ถ้า = 1 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยมีสถานภาพ โสด
 ถ้า = 0 หมายถึง อื่นๆ
- X_2 คือ อายุของนักท่องเที่ยวชาวไทย
 ถ้า = 1 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยมีอายุต่ำกว่า 20 ปี
 ถ้า = 0 หมายถึง อื่น ๆ
- X_3 คือ รายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย
 ถ้า = 1 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยมีรายได้ประจำอยู่ในช่วงระหว่าง
 5,001 – 10,00 บาทต่อเดือน
 ถ้า = 0 หมายถึง อื่นๆ
- X_4 คือ อาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย
 ถ้า = 1 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นนักเรียนนักศึกษา
 ถ้า = 0 หมายถึง อื่นๆ
- X_5 คือ ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทย
 ถ้า = 1 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวชาวไทยมีระดับการศึกษาอยู่ในช่วง
 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา
 ถ้า = 0 หมายถึง อื่นๆ
- X_6 คือ ความพอใจปัจจัยด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม
 ถ้า = 1 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวมีความพอใจปัจจัยด้าน โบราณสถาน
 และสภาพแวดล้อม
 ถ้า = 0 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวไม่มีความพอใจด้านปัจจัยโบราณสถาน
 และสภาพแวดล้อม
- X_7 คือ ความพอใจปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ
 ถ้า = 1 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวมีความพอใจปัจจัยด้านราคาสินค้า
 และบริการ
 ถ้า = 0 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวไม่มีความพอใจปัจจัยด้านราคาสินค้า
 และบริการ
- X_8 คือ ความพอใจปัจจัยด้านการคมนาคม
 ถ้า = 1 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวมีความพอใจปัจจัยด้านการคมนาคม
 ถ้า = 0 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวไม่มีความพอใจปัจจัยด้านการคมนาคม

- X_9 คือ ความพอใจปัจจัยด้านความปลอดภัย
 ถ้า = 1 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวมีความพอใจปัจจัยด้านความปลอดภัย
 ถ้า = 0 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวไม่มีความพอใจปัจจัยด้านความปลอดภัย
- X_{10} คือ ความประทับใจปัจจัยด้านการบริการ
 ถ้า = 1 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวมีความประทับใจปัจจัยด้านการบริการ
 ถ้า = 0 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวไม่มีความประทับใจปัจจัยด้านการบริการ
- X_{11} คือ ความพอใจปัจจัยด้านของที่ระลึก
 ถ้า = 1 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวมีความพอใจปัจจัยด้านของที่ระลึก
 ถ้า = 0 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวไม่มีความพอใจปัจจัยด้านของที่ระลึก
- X_{12} คือ ความพอใจปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ
 ถ้า = 1 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวมีความพอใจปัจจัยด้านบทบาท
 ของภาครัฐ
 ถ้า = 0 หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวไม่มีความพอใจปัจจัยด้านบทบาท
 ของภาครัฐ

บทที่ 4

เมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

เมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ถูกสร้างในสมัยพญาแสนภูษัตริย์ราชวงศ์มังราย ปัจจุบันตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 1016 เขตตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตกำแพงเมืองเชียงใหม่เก่า ด้านทิศเหนือยาว 950 เมตร ทิศใต้ 850 เมตร ทิศตะวันตก 2,550 เมตร ทิศตะวันออกจดถนนริมโขง ภายในเขตกำแพงเมืองเก่าประกอบด้วยวัดร้างและโบราณสถานที่สร้างในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 18-21 สลับกับบ้านเรือนชาวบ้าน เมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 60 กิโลเมตร ปัจจุบันพื้นที่ส่วนหนึ่งของเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เป็นตัวอำเภอเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบัน

4.1 ลักษณะทางกายภาพ

บริเวณที่ตั้งของเมืองเชียงใหม่เป็นเมืองโบราณรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าไม่สมมาตร ตั้งอยู่บนที่ราบฝั่งแม่น้ำโขงด้านทิศตะวันตกในแนวแกนทิศเหนือ-ใต้ มีกำแพงล้อมรอบ 3 ด้าน คือด้านทิศเหนือซึ่งยาวขนานไปตามแม่น้ำโขง ทิศตะวันตกและทิศใต้ ซึ่งเป็นด้านสกัด ส่วนทางด้านทิศตะวันออกไม่ปรากฏแนวกำแพงเมือง แต่มีแม่น้ำโขงเป็นปราการธรรมชาติคั่นอยู่ตามพงศาวดารโยนกกล่าวว่า ทางด้านทิศตะวันออกนี้มีประตูอยู่ 6 ประตู สันนิษฐานว่าเป็นประตูทำน้ำในปัจจุบันไม่พบหลักฐาน กำแพงเมืองมีชั้นเดียวสูงประมาณ 4 เมตร สภาพของกำแพงยังอยู่ในลักษณะค่อนข้างสมบูรณ์ทั้ง 3 ด้าน พบร่องรอยของประตูเมืองและป้อมปากประตูจำนวน 5 แห่ง นอกจากนี้ยังพบป้อมมุมกำแพงเมืองทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนืออีก 1 แห่ง ภายนอกกำแพงเมืองมีร่องรอยของคูเมืองปรากฏอยู่โดยรอบ คาดว่าแนวคูเมืองจะต้องมีทางเชื่อมติดต่อกับแม่น้ำโขงได้ ภายในตัวเมืองเชียงใหม่สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีหนองน้ำปรากฏอยู่ 1 แห่งทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตัวเมือง เรียกว่า “หนองกลางเวียง” ระหว่างหนองกลางเวียงกับแม่น้ำโขงมีคูน้ำขนาดเล็กเชื่อมติดต่อกัน ได้พื้นที่ภายในเมือง ได้ถูกแนวถนนในปัจจุบันตัดออกแบ่งออกเป็นพื้นที่เล็กๆ หลายส่วน แต่ละส่วนก็พบซากโบราณสถานกระจายตัวอยู่ทั่วไป จากการสำรวจพบว่า โบราณสถานสำคัญวัดเจดีย์หลวง การกระจายตัวของโบราณสถานส่วนใหญ่มักจะเกาะกลุ่มกันไปตามแนวถนน เช่น เส้นทางถนนที่เชื่อมระหว่างประตูทางเทียงกับประตูทัพมาน

เส้นทางถนนที่ตัดจากประตูหนองมุดไปยังแม่น้ำโขงในบริเวณที่สันนิษฐานว่าเป็นประตูทำวิศวกรรม เส้นทางถนนที่ตัดจากประตูเชียงแสนไปยังแม่น้ำโขงในบริเวณที่สันนิษฐานว่าเป็นประตูทำหลวง และเส้นทางถนนที่ตัดจากประตูดินขอไปยังแม่น้ำโขงตรงบริเวณที่สันนิษฐานว่าเป็นประตูทำเสาดิน นอกจากนั้นถนนรอบเวียงที่ตัดเลียบกำแพงเมืองด้านในก็น่าที่จะเป็นเส้นทางถนนที่มีมาแต่โบราณ อีกเส้นหนึ่งเพื่อประโยชน์ใช้สอยในการดูแลตรวจรักษำแพงเมือง และส่งกำลังบำรุงได้สะดวกยามเกิดศึกสงคราม

จากการสำรวจยังไม่พบบริเวณที่ควรจะเป็นที่ตั้งของพระราชวัง สำหรับตัวปราสาทราชมณเฑียรนั้น ควรจะสร้างด้วยเครื่องไม้ตามคติโบราณเมื่อพังทลายลง ไปจึงไม่หลงเหลือหลักฐานใดๆ ปรากฏให้เห็น ภายนอกเมืองเชียงแสนทางด้านทิศเหนือ ทิศตะวันตก และทิศใต้ ประกอบด้วยบริเวณที่ราบลุ่มซึ่งมีลำน้ำหลายสายผ่านสลับกับบริเวณที่ดอนและแนวเทือกเขาที่ล้อมอยู่โดยรอบ พบหนองน้ำอยู่โดยทั่วไปในพื้นที่ โดยเฉพาะทางทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นที่ราบลุ่มและหนองน้ำขนาดใหญ่มีชื่อว่าหนองบงคาย และเวียงหนอง ส่วนทางด้านทิศตะวันออกนั้นมีแม่น้ำโขงไหลผ่านกั้นเขตแดนไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สภาพพื้นที่บนฝั่งลาวเป็นพื้นที่ราบลุ่มสลับกับเทือกเขาสูง จากการสำรวจโบราณสถานภายนอกกำแพงเมืองมีเพียง 4 แห่ง ได้แก่ วัดแจ้งท่านาค (ร้าง) วัดแจ้งใต้ (ร้าง) วัดป่าสัก (ร้าง) วัดพระธาตุจอมกิติ ในบริเวณใกล้เคียงกับเมืองเชียงแสนตามแนวริมฝั่งลำน้ำโขงพบร่องรอยของเมืองโบราณ หรือกลุ่มโบราณสถานทั้งทางฝั่งไทย และฝั่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอีก 3 เมือง ได้แก่ แห่งแรกคือ กลุ่มโบราณสถานบริเวณคอยเชียงเมียงในบริเวณสบรวก (สามเหลี่ยมทองคำ) อยู่เหนือเมืองเชียงแสนขึ้นไปประมาณ 10 กิโลเมตร โบราณสถานสำคัญ คือ พระธาตุขี้ข้าว จากการสำรวจพบหลักฐานร่องรอยของแนวคูน้ำหลายแห่ง จากสภาพภูมิประเทศและตำแหน่งที่ตั้งคล้ายกับจะเป็นเมืองหน้าด่านของเมืองเชียงแสน เพราะเมื่อขึ้นไปบนคอยจะมองเห็นทัศนียภาพโดยรอบได้กว้างไกล ทั้งนี้เพราะตั้งอยู่บริเวณค้ำน้ำอันเป็นที่บรรจบกันของแม่น้ำโขงและลำน้ำรวก โดยเฉพาะตัวลำน้ำโขง ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญในสมัยโบราณ แห่งที่สองคือ เมืองเวียงเบ็กสาหรือเชียงแสนน้อย อยู่ห่างจากเมืองเชียงแสนลงมาทางใต้ประมาณ 7 กิโลเมตร ในบริเวณที่เรียกว่า สบกก ตามชินกาลมาลีปกรณ์กล่าวว่า เคยเป็นที่ตั้งค่ายพักชั่วคราวของพระเจ้าแสนภู ขณะทำการสำรวจหาที่ตั้งเมืองใหม่ พบโบราณสถานอยู่ 3 แห่งที่สำคัญคือ พระธาตุสองพี่น้อง จากสภาพที่ตั้งคล้ายกับจะเป็นเมืองหน้าด่านทางทิศใต้ของเมืองเชียงแสน สำหรับคอยคูแลสบกก ซึ่งเป็นจุดบรรจบของแม่น้ำโขงและลำน้ำกก และเป็นเส้นทางที่จะผ่านไปยังเมืองเชียงรายได้ แห่งที่สามคือ เมืองโบราณรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่ตั้งอยู่ทางฝั่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเชื่อมไปทางทิศใต้ของเมืองเชียงแสนประมาณ 1-2 กิโลเมตร

หากเปรียบเทียบความสำคัญจากลักษณะการวางผังเมืองโบราณคอยเชียงเมียง เมืองเชียงแสนและเวียงเบิกสา ตำแหน่งที่ตั้งของเมืองเชียงแสนน่าจะเป็นจุดศูนย์กลางที่สำคัญ และปลอดภัยมากที่สุด โดยมีเมืองโบราณบนคอยเชียงเมียงเป็นเมืองหน้าด่านทางเหนือ คอยคูแลเส้นทางลำน้ำโขงและลำน้ำรวก ส่วนเวียงเบิกสาก็เป็นเมืองหน้าด่านทางด้านใต้คอยคูแลเส้นทางลำน้ำโขงและลำน้ำกก

ปัจจุบันพื้นที่อนุรักษ์และพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์เชียงแสน ได้รับการคุ้มครองโดยกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดตั้งเป็นเมืองประวัติศาสตร์เชียงแสน มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ในเขตตั้งแต่บริเวณคอยเชียงเมียง (บ้านสบรวก) เขตสุขาภิบาลเวียงเชียงแสน และเขตบ้านเชียงแสนน้อย ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยมีทำเลที่ตั้งอยู่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำโขง พื้นที่โดยเฉลี่ยทั้งหมดประมาณ 2,970 ไร่ 3 งาน 12 ตารางวา หรือประมาณ 4.75 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

เส้นทางคมนาคมที่เดินทางมาเมืองเชียงแสน แบ่งออกเป็น 3 ทิศทาง ได้แก่

ทิศเหนือ จากอำเภอแม่สาย มาตามเส้นทางหมายเลข 1209 ผ่านสามเหลี่ยมทองคำเลียบบตามแม่น้ำโขงลงมา ระยะทางประมาณ 33 กิโลเมตร และจากสามเหลี่ยมทองคำสามารถโดยสารเรือล่องมาตามลำน้ำโขง ถึงท่าเรือหน้าเมืองเชียงแสน

ทิศใต้ ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 1129 จากอำเภอเชียงของเลียบบริมแม่น้ำโขง เข้าตัวเมืองเชียงแสนโดยผ่านทางเมืองเชียงแสนน้อย ระยะทางประมาณ 57 กิโลเมตร นอกจากนี้เส้นทางจากเชียงของสามารถเดินทางโดยทางเรือได้อีกทางหนึ่ง

ทิศตะวันตก ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 1016 ซึ่งแยกจากทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) ผ่านอำเภอเมืองแม่จัน เข้าเมืองเชียงแสนที่ประตูป่าสัก ระยะทางจากตัวจังหวัดเชียงรายประมาณ 60 กิโลเมตร

4.2 ประวัติความเป็นมาของเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองที่สำคัญมากแห่งหนึ่งในประวัติศาสตร์ล้านนา มีหลักฐานประวัติความเป็นมาปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรเล่าเรื่องในลักษณะเป็นปรัมปรา ตำนานทางศาสนา และพงศาวดารบ้านเมืองปะปนกันอยู่ อาทิเช่น ประชุมพงศาวดารภาคที่ 61 พงศาวดารเมืองเงินยางเชียงแสน พงศาวดารโยนก ตำนานสิงหนวัตินุมา ตำนานมูลศาสนา ชินกาลมาลีปกรณ์ แต่ปัจจุบันนักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีก็ยังไม่สามารถกล่าวเจาะจงระยะเวลาแน่นอน ที่เมืองเชียงใหม่เกิดขึ้นในแถบอาณาจักรล้านนาไทยได้ เนื่องจากกล่าวไว้ไม่ตรงกัน เช่น ในพงศาวดารโยนกกล่าวว่า “พระเจ้าแสนภูสร้างเมืองเชียงใหม่ตรงที่เวียงเก่า เมื่อจุลศักราช 690” ซึ่งตรงกับพุทธศักราช 1871 ตรงกันกับข้อความในหนังสือชินกาลมาลีปกรณ์ ฉบับแปลเป็นภาษาไทยของศาสตราจารย์ ร.ต.ท.แสวง มนวิฑูร แต่คลาดเคลื่อนกับข้อความที่ปรากฏในหนังสือประชุมพงศาวดารภาคที่ 61 พงศาวดารเมืองเงินยางเชียงแสน ซึ่งกล่าวว่าพระเจ้าแสนภูสร้างเมืองเชียงใหม่เมื่อพุทธศักราช 1831 หรือจุลศักราช 650 สมัยก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 ประวัติการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในบริเวณดินแดนเมืองเชียงใหม่แต่แรกเริ่มนั้น ในตำนานสิงหนวัตินุมากล่าวว่า สิงหนวัตินุมาพระโอรสของกษัตริย์ฮ่อ เจ้าเมืองราชคฤห์ทรงพระนามว่า เทวกาล ได้พาพรรคพวกพลเมืองอพยพจากเมืองราชคฤห์ลงมาตามลำน้ำขรณี (แม่น้ำโขง) มาตั้งบ้านเมืองเกิดขึ้นในบริเวณปากแม่น้ำโขงฝั่งตะวันตก ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่มีแม่น้ำสายใหญ่สายน้อยมากมาย ซึ่งบริเวณนี้เคยเป็นที่ตั้งของเมืองสุวรรณโคมคำ แต่ขณะที่สิงหนวัตินุมาตั้งบ้านเมืองอยู่นั้นมีพวกมัลลิกญู (ละว้า) อาศัยอยู่ในขณะเดียวกันได้มีพระยานาคแปลงกายเป็นพราหมณ์ ชื่อพันธุพราหมณ์มาช่วยสิงหนวัตินุมาสร้างเมือง ดังนั้นเมืองนี้ได้ชื่อว่าเมืองนาคพันธุสิงหนวัตินคร หรือโยนกนครหลวง จากนั้นสิงหนวัตินุมาได้ยกทัพไปตีเมืองอุโมงค์เสลานคร ซึ่งอยู่บริเวณแม่น้ำกก อันเป็นนครของขอม ได้จับมีอาณาเขตกว้างขวางในราวพุทธศักราช 643 (มหาศักราช 22) กษัตริย์ราชสิงหนวัตินุมาได้ปกครองเรื่อยมาจนถึงสมัยพระเจ้าฟ้างคราชได้มีสงครามกับพวกขอม และทางฝ่ายเมืองโยนกเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ จึงต้องหนีไปอยู่ที่เวียงศรีริมน้ำสาย อันเป็นเขตแดนของพวกตระกูลลาวจก จนกระทั่งถึงสมัยพระเจ้าพรหมกุมารพระโอรสของพระเจ้าฟ้างคราช ซึ่งเป็นกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่มีอำนาจมากของราชวงศ์สิงหนวัตินุมา ได้ทำสงครามปราบปรามพวกขอมลงได้สำเร็จ ทำการขยายดินแดนลงมาจนถึงเมืองกำแพงเพชร จากนั้นจึงอันเชิญพระเจ้าฟ้างคราชพระราชบิดากลับไปครองราชสมบัติในเมืองโยนกนครตามเดิม และเปลี่ยนชื่อเมืองเป็นพระนครไชยบุรี เนื่องจากพระเจ้าพรหมกุมารเกรงว่าพวกขอมจะยกทัพกลับมาจู่โจมอีกจึงได้ไปสร้างเมือง ณ ริมแม่น้ำฝางตั้งชื่อว่า เมืองไชยปราการ โดยพระองค์ทรงเป็นผู้ปกครองปัจจุบัน คือเมืองฝางจากพงศาวดารโยนกในปริเฉทที่ 5 ต่อมาพระ

เจ้าพรหมกุมารทรงทิวังคต พระเจ้าไชยศิริพระโอรสทรงขึ้นครองราชย์ในเมืองไชยปราการ ต่อมา พวกพม่าได้ยกทัพตีแคว้นโยนกเมืองไชยบุรี เมืองไชยনারายณ์ และเวียงพางคำไว้ได้ แต่เมืองไชยปราการถอยมาตั้งบ้านเมืองขึ้นที่เมืองกำแพงเพชร สำหรับเมืองไชยบุรีมีกษัตริย์ที่ปกครองเมืองต่อจากพระเจ้าพังคราช คือพระเจ้าทุกขิตราช หลังจากนั้นเป็นพระเจ้ามหาวันพระโอรสทรงปกครองบ้านเมืองต่อมา จนกระทั่งถึงสมัยพระเจ้ามหาไชยชนะ เมืองไชยบุรี หรือโยนกนครก็ทรุดจมลงกลายเป็นหนองน้ำใหญ่ผู้คนลุ่มตามไปสิ้น ดังปรากฏความในพงศาวดารโยนกว่า “ ลุมहाศักราช 467 ปีเถาะพระพุทศศาสนากาลล่วงได้ 1003 พรรษา พระองค์มหาไชยชนะเสวยราชย์ได้ 1 ปีอยู่มาวันหนึ่งเป็นวันเสาร์เดือน 9 แรม 7 ค่ำ มีราษฎรพวกหนึ่งไปหาปลาในแม่น้ำกุกะนทีได้ปลาไหลเผือกตัวหนึ่งใหญ่เท่าลำตัว ยาว 7 วา ก็พากันทุบตีให้ตาย แล้วผูกเชือกชักลากมาตามลำห้วย ซึ่งภายหลังมีนามว่า ห้วยแม่ลาภ แล้วนำมาถวายพระเจ้านครโยนกมหาไชยชนะทรงดำรัสสั่งให้แล่นเรือแจกกันกินทั่วทั้งเมือง ครั้นล่วงเวลารাত্রีกาลค่ำวันนั้น ในปฐมยามแผ่นดินสะท้านดังสนั่นครั้นครั้นขึ้นครั้งหนึ่ง ครั้นล่วงเข้ามัธยมยาม ก็ดังสนั่นลั่นเลื่อนอีกครั้งหนึ่ง พอล่วงเข้าปัจฉิมยามก็ดังกึกก้องเป็นคำรบสาม เมืองโยนกนครก็ทรุดลุ่มจมลงกลายเป็นหนองน้ำใหญ่ พระเจ้าแผ่นดินและขัดศิวงสาเสนาอำมาตย์ราษฎรบรรดาที่อยู่ในนครนั้น ก็ถึงกาลกิริยาไปตามยถากรรม...” ดังนั้นจึงเป็นอันสิ้นสุดของเมืองนาคพันธูสิงหนวัตินคร หรือเมืองโยนก

สมัยพระเจ้าแสนภูสร้างเมืองเชียงแสนประมาณพุทธศตวรรษที่ 19 (1800) เมื่อพระยามังรายครองราชสมบัติที่เมืองเงินยางเชียงแสนแล้ว จึงสร้างเมืองเชียงรายขึ้นเป็นเมืองหลวง ในพงศาวดารโยนกกล่าวว่า พระองค์ทรงมีพระโอรส 3 องค์ คือ ขุนเครื่อง ขุนคราม และขุนเครือ ต่อมาพระองค์ทรงให้ขุนเครื่องไปครองเมืองเชียงรายหลังจากนั้นถูกยิงตายเนื่องจากคิดทรยศกับพระยามังราย จากนั้นพระยามังรายจึงครองเมืองเชียงรายในระหว่างนี้พระองค์ทรงตีได้เมืองหริภุญไชยไว้ในความปกครอง ต่อมาพระองค์ให้ขุนครามครองเมืองเชียงราย และขุนครามตีได้เมืองนครเขลางค์ได้รับการสถาปนาเป็นเจ้าชัยสงคราม ต่อมาพระเจ้ามังรายได้สร้างเมืองใหม่ คือเมืองเชียงใหม่ จนกระทั่งเจ้าชัยสงครามมีพระโอรส 3 องค์ องค์ใหญ่ คือท้าวแสนภูผู้มีบทบาทในการสร้างเมืองเชียงแสน

เมื่อพระเจ้าแสนภูได้ครองเมืองเชียงใหม่ต่อจากเจ้าพระยาชัยสงครามพระบิดา แล้วมอบเมืองเชียงใหม่ให้เจ้าคำฟูโอรสครองแทน ส่วนพระองค์เสด็จไปครองเมืองเชียงราย ต่อมาจึงสร้างเมืองเชียงแสนขึ้น ดังปรากฏในพงศาวดารโยนก ดังนี้ “ อยู่มาไม่นานเท่าใด เจ้าพระยาแสนภูซึ่งครองเมืองเชียงรายมีพระราชประสงค์จะสร้างพระนครอยู่ใหม่ จึงให้แสวงหาชัยภูมิดีอันสมควรจะสร้างเป็นมหานครราชธานีนั้น อำมาตย์ทั้งหลายตรวจหาได้ที่เมืองรอยเก่าริมแม่น้ำของ อันเป็นแคว้นแคว้นเมืองโยนกนาคนบุรีแต่โบราณ เป็นชัยภูมิสถานสมควรสร้างพระนครได้ จึงโปรดให้สร้างพระ

นครใหม่ในที่นั้นให้ขุดคูและก่อปราการพระนครสามด้าน แต่ด้านตะวันออกเว้นไว้เอาแม่น้ำของคู
 ปราการเวียง ตั้งพิธีกลับปาดฝั่งหลักเมืองในวันศุกร์เดือน ๗ (คือเดือน ๕) ขึ้น ๒ ค่ำ ปีมะโรง
 สัมฤทธิศก จุลศักราช ๖๕๐ (พุทธศักราช ๑๘๑๑) ใ้วัดคันธาราศีคฤห์ วงปราการด้านกว้าง ๗๐๐วา ด้าน
 ยาวไปตามแม่น้ำของ ๑,๕๐๐ วา มีประตู ๕ แห่ง คือประตูยางเทิง๑ ประตูหนองหมุด๑ ประตูเชียง
 แสน๑ ประตูท่ามาน๑ ประตูคินขอ๑” (พระยาประชาภิจักรจักร์, พงสาวดารโยนก, 2516 หน้า 284-
 285) นอกจากนี้พระเจ้าแสนภูยังได้กำหนดอาณาเขตของเมืองและจัดการปกครองแคว้นแขวงให้
 เป็นพันทนา เมืองที่ขึ้นต่อเชียงแสนมีทั้งสิ้น 65 พันทนา ดังปรากฏความในพงสาวดารโยนกดังนี้ “แล้ว
 ให้ตั้งขนอนเขตเมืองทางทิศใต้ต่อแดนเมืองเชียงรายที่ตำบลน้ำแม่เดิม ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ต่อ
 แดนเมืองฝางที่ค้อยกั้วคอสุนัข หรือกั้วสไต ก็เรียก (สไตคือปุ่น) ทิศตะวันตกต่อแดนเมืองสาดที่
 ตำบลผาแหลว (คือเฉลว) ทิศตะวันตกเฉียงเหนือต่อแดนเชียงตุงที่ตำบลค้อยช้าง (ซึ่งเรียกว่าอ้ายท่า
 จี่เหล็กอ้ายผาช้าง) ทิศเหนือต่อแดนเชียงตุงที่เมืองกายสามเท่า ทิศตะวันออกเฉียงเหนือต่อแดนหื้อ
 ตำบลหลวงบ่อแร่ ทิศตะวันออกต่อแดนเชียงของที่ตำบลค้อยเชียงฮีในวงจังหวัดเท่านี้เป็นแคว้น
 แคว้นเมืองเชียงแสน แล้วให้ตั้งป้อมค่ายรักษาด่านฝ่ายเหนือที่ตำบลหัวโปง๑ ที่ตำบลท้ายเมือง๑
 ฝ่ายตะวันตกที่ตำบลท้ายยาง๑ ฝ่ายให้ที่ตำบลท่าวาง๑ หาดหลวง๑ หางดอนมูล๑ ท่าทราย๑ ฝ่าย
 ตะวันออกที่ตำบลเมืองเกิง๑ แล้วให้จัดแคว้นแขวงเป็นพันทนา สำหรับเมืองร้าง ๖ พันทนา แคว้นซ้าย
 ๗ พันทนา แคว้นขวา ๘ พันทนา เมืองเชียงแสนมี ๓๒ พันทนา เมืองพระยาก ๒ พันทนา เมืองกาย ๒ พัน
 นา เมืองวัน๑๑ พันทนา เมืองภูคา ๑๑ พันทนา เมืองเส้นเหนือ ๕ พันทนา เมืองเส้นใต้ ๑ พันทนา ได้ขุดแต่ง
 กว้าง ๑๒ ขุน (เมือง) ใ้พนักงานฉางข้างแคะหนึ่ง (นา) ใ้พนักงานอาวุธหนึ่ง (พล) ใ้พนักงานวัด
 แคะหนึ่ง (ธรรมการ) ใ้การนอกเมืองแคะหนึ่ง (ต่างประเทศ)” พระเจ้าแสนภูสวรรคตเมื่อราวจุล
 ศักราช 696 (พ.ศ.1878) พระชนมายุได้ 48 ปีที่เมืองเชียงแสน

ในขณะที่สร้างเมืองเชียงแสนสมัยพระเจ้าแสนภูนั้น เป็นระยะที่อาณาจักรล้านนาไทยของ
 พระยามังรายกำลังขยายตัวมีเมืองหลวงอยู่ที่เชียงใหม่ จึงนับว่าตั้งแต่สมัยพระยามังรายจนถึงสมัย
 พระเจ้าเมืองมา เมืองเชียงแสนเป็นเมืองที่มีความสำคัญในทางการเมืองสูงดำรงฐานะเป็นเมือง
 ลูกหลวง ผู้ที่จะไปครองเมืองเชียงใหม่จะต้องไปครองเมืองเชียงแสนในฐานะอุปราชเสียก่อน
 จนกระทั่งเริ่มเข้าสู่สมัยของพระเจ้าสามฝั่งแกน โอรสของพระเจ้าแสนเมืองมาเป็นต้นมา เมืองเชียง
 แสนจะลดความสำคัญลงไป ผู้ที่จะไปครองเชียงแสนไม่ใช่พระโอรสหรือพระบรมวงศานุวงศ์อีก
 ต่อไป ดังเช่นในสมัยพระเจ้าติโลกราชทรงให้ผู้ที่เพิ่งพ้นโทษ คือแสนขาน ครองเมืองเชียงแสนใน
 ฐานะที่เคยมีบุญคุณต่อพระองค์

เมื่อจุลศักราช 920 หรือประมาณพ.ศ. 2101 พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองยกทัพมาตีเมืองใน
 อาณาจักรล้านนาไทยเมืองเชียงแสนจึงตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าตั้งแต่นั้นมา โดยพม่าให้เชียงแสน

ปกครองตนเองภายใต้การควบคุมของพม่า หรือส่งคนมาปกครองบ้าง ต่อมาพม่ายกทัพไปตีกรุงศรีอยุธยาในสมัยพระนเรศวรมหาราช แต่พ่ายแพ้ และอีก 6 ปีต่อมากองทัพกรุงศรีอยุธยาตีเมืองเชียงใหม่ได้ เมืองเชียงแสนอยู่ภายใต้การปกครองอาณาจักรล้านช้าง พม่าบ้างและกรุงศรีอยุธยาบ้าง

ระยะตอนปลายกรุงศรีอยุธยาและสมัยกรุงธนบุรี เมืองเชียงแสนกลายเป็นสมรภูมิที่พม่ายึดครองเอาเป็นเมืองปราการรบกับพระเจ้ากรุงธนบุรี พม่าอยู่ในเมืองเชียงแสนจนถึง พ.ศ.2347 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกให้กรมหลวงเทพหริรักษ์กับพระยายมราชยกกองทัพขึ้นไปขับไล่พม่าออกจากเมืองเชียงแสนได้สำเร็จ และให้เผาเมืองเสียไม่ให้เป็นที่มั่นของข้าศึกต่อไปกับให้กวาดต้อนผู้คนจำนวน 22,000 ครอบครัวจัดแบ่งออกเป็นกลุ่มแยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานในที่ต่างๆ เช่น เชียงใหม่ ลำปาง น่าน เวียงจันทร์ และส่งลงไปกรุงเทพฯ แล้วโปรดเกล้าให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ ต.เสาไห้ จ.สระบุรี และที่ ต.คูบัว จ.ราชบุรี

ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพม่ารบมา ล้อเงิน จากเมืองเชียงตุงอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองเชียงแสนเป็นอิสระไม่ขึ้นกับอำนาจการปกครองไทย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าให้เจ้าอินทร์ไชยานนท์เจ้าผู้ครองเมืองเชียงใหม่ นำกำลัง 4,500 คน ยกมาปราบปรามและผลักดันให้ออกไปจากเมืองเชียงแสน เมื่อ พ.ศ. 2417 ต่อมาทรงโปรดเกล้าฯให้เจ้าอินท๊ะบุตรเจ้าบุญมาผู้เป็นหลาน ซึ่งครองเมืองลำพูน และเจ้ากาวิละผู้ครองเมืองเชียงใหม่ นำราษฎรชาวเมืองลำพูนและเชียงใหม่ประมาณ 1,500 ครอบครัวขึ้นไปตั้งถิ่นฐานในเมืองเชียงแสนและพระราชทานบรรดาศักดิ์เจ้าอินท๊ะเป็นพระยาราชนครินทร์ ตำแหน่งเจ้าเมืองเชียงแสน

ประมาณ พ.ศ. 2442 ทรงโปรดเกล้าฯให้นายไชยวงศ์ บุตรพระยาราชนครินทร์ เป็นพระยาราชนครินทร์สืบตระกูลแทนบิดา และย้ายศูนย์การปกครองไปที่ตำบลกาศา (อ.แม่จัน) ตั้งขึ้นเป็นอำเภอขึ้นต่อจังหวัดเชียงราย ส่วนเมืองเชียงแสนให้ยุบลงเป็นกิ่งอำเภอเชียงแสนหลวง หลังจากนั้นเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2500 เมืองเชียงแสนได้ถูกตั้งขึ้นเป็นอำเภออีกครั้งหนึ่ง เรียกว่าอำเภอเชียงแสน อยู่ในเขตปกครองของจังหวัดเชียงราย อำเภอเชียงแสนแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ตำบล คือ ตำบลเวียง ตำบลป่าสัก ตำบลบ้านแซว และตำบลป่าสักน้อย ทางด้านศิลปวัฒนธรรมส่วนใหญ่อยู่ในรูปของโบราณสถาน ได้แก่ กำแพงเมือง วัด โบราณวัตถุ และปูชนียวัตถุ ได้แก่ พระพุทธรูปต่างๆ เช่น พระเจ้าล้านทอง พระเจ้าทองทิพย์ เป็นต้น โบราณสถานอันได้แก่วัดต่างๆ ในเมืองเชียงแสนที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในปัจจุบันทั้งในและนอกเขตกำแพงเมืองมีจำนวนไม่มากนัก วัดที่ตั้งอยู่ในเขตกำแพงเมืองที่สำคัญ เช่น วัดพระเจ้าล้านทอง วัดปงสนุก วัดมหาธาตุ วัดหมื่นเจียว วัดห่มแสง วัดปราสาทคุ้ม วัดเซตวัน(กาเผือก) วัดผ้าขาวป่าน วัดมุงเมือง วัดพระบวช วัดเสาเดื่อน

วัดสี่สี (ส่วสี) วัดอาทิตันแก้ว วัดพระยืน วัดแสนเมืองมา เป็นต้น ส่วนวัดนอกเขตกำแพงเมือง เชียงแสน เช่น วัดแจ้งท่านาค วัดแจ้งใต้ วัดป่าสัก และวัดพระธาตุจอมกิติ เป็นต้น

4.3 สิ่งดึงดูดใจให้เกิดการท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์เชียงแสน

จากการที่เรื่องราว และประวัติศาสตร์ของเมืองเชียงแสนถูกรื้อฟื้นขึ้นมาจนทำให้เมืองประวัติศาสตร์เชียงแสนเป็นที่รู้จัก และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถานที่สำคัญที่จะสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และประเทศ แหล่งท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจมีดังนี้

1) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงแสน ที่ตั้ง 702 ถนนพหลโยธิน ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2500 ในอาคารจัดแสดงเรื่องราวประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่เกี่ยวข้องกับการตั้งหลักแหล่งของชุมชน เครื่องใช้ของมนุษย์ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ยุคสัมฤทธิ์ และสังคมเกษตรกรรมเรื่อยมาจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ เช่น พระพุทธรูป เครื่องประดับ แผ่นอิฐมีจารึก เครื่องสำริด ฯลฯ มีการจัดจำแนกโบราณวัตถุที่ได้จากการขุดแต่งโบราณสถานในเมืองเชียงแสนเป็นกลุ่ม ๆ ตามแหล่งที่ค้นพบ ในอาคารส่วนขยายจัดแสดงเกี่ยวกับชาติพันธุ์วิทยา ชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนแถบลุ่มน้ำแม่โขง เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของคนในอดีต เช่น ผ้าโบราณ เครื่องมือจับปลา เครื่องครัว เงินตรา ฯลฯ พัฒนาการของเมืองในอดีต ศิลปะพื้นบ้านของชาวไทยใหญ่ ไทยลื้อ และชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องเงิน เครื่องดนตรี เครื่องประดับ อุปกรณ์การสูบฝิ่น ศิลปะโบราณวัตถุในศาสนา

2) วัดเจดีย์หลวง ที่ตั้งติดกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงแสน ใกล้ประตูป่าสัก เป็นวัดสำคัญที่สุดวัดหนึ่งในเมืองประวัติศาสตร์เชียงแสน สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1887 โดยพระเจ้าแสนภู พระราชนัดดาของพระยามังราย ภายในวัดมีเจดีย์องค์ใหญ่ สูง 88 เมตร บนฐานกว้าง 24 เมตร ถือเป็นเจดีย์ทรงขังล้านนาที่ใหญ่ที่สุดในเชียงแสนด้านทิศตะวันออกมีซากวิหารเก่าแก่ ประดิษฐานพระประธานขนาดใหญ่ที่ได้รับการขุดแต่งแล้วนอกจากนี้ยังมีเจดีย์ขนาดเล็กอีกสี่องค์

3) วัดป่าสัก อยู่นอกกำแพงเมืองเชียงแสน จากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงแสน มุ่งหน้าออกไปทางประตูเชียงแสน เลี้ยวขวาไปตามถนนเลียบริมแนวกำแพงเมืองเก่าประมาณ 200 เมตร ตามประมุขพงสาวดาร พระเจ้าแสนภูเจ้าเมืองเชียงแสนรับพระบรมสารีริกธาตุจากพระพุทธโฆษาจารย์ เมื่อ พ.ศ. 1838 จึงโปรดให้สร้างพระอาราม และพระเจดีย์เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุพร้อมปลูกต้นสักล้อมรอบ 300 ต้น จึงเรียกว่า วัดป่าสัก ภายในพื้นที่ประกอบด้วย ซากโบราณสถานกระจายอยู่

รวม 22 จุด ด้านทิศเหนือมีเจดีย์ทรงมณฑปแบบมุลคันชุกฎี สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันเหลือแต่ซากฐาน และมีเจดีย์ทรงเรือนธาตุและวิหารสร้างราวพุทธศตวรรษที่ 19

4) วัดพระเจ้าล้านทอง ตั้งอยู่ใกล้สี่แยกถนนสายกลาง เยื้องกับตลาดสดเชียงแสน ห่างจากพิพิธภัณฑสถานประมาณ 300 เมตร สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าทองแก้ว เมื่อปี พ.ศ. 2032 ตามตำนานโปรดฯ ให้หล่อพระพุทธรูปมีน้ำหนักมีน้ำหนักล้านตอง (1,200 กิโลกรัม) เป็นพระประธานหน้าตักกว้าง 2 เมตร สูง 3 เมตร เรียกว่า “พระเจ้าล้านทอง” ปัจจุบันในวัดมีพระเจ้าทองทิพย์เป็นพระพุทธรูปในสมัยสุโขทัย หล่อจากทองเหลืองมีพระพักตร์งดงามมาก หน้าตักกว้าง 1 ศอก 15 นิ้ว สูง 2 ศอก ได้จากวัดทองทิพย์ ซึ่งเป็นวัดร้างในเวียงเชียงแสน

5) วัดร้อยขอ ตั้งอยู่ชายฝั่งติดกับถนนหนองมุดที่มาจากป้อมประตูหนองมุดไปออกถนนริมแม่น้ำโขง เป็นวัดร้างที่ได้รับการบูรณะเมื่อปี พ.ศ. 2544 มีเจดีย์ทรงแปดเหลี่ยมแบบล้านนาทางด้านทิศตะวันออกเป็นวิหารที่เหลือแต่ฐานราก และฐานชุกชีประดิษฐานพระพุทธรูปสีขาวสร้างราวพุทธศตวรรษที่ 21

6) วัดเสาเกียน ตั้งอยู่บนถนนหนองมุดเยื้องกับวัดร้อยขอ เป็นวัดร้าง ปัจจุบันคงเหลือเพียงเจดีย์ทรงระฆังกลมแบบล้านนาพุทธศตวรรษที่ 21 ด้านหน้าเป็นซากพระวิหารที่เหลือเพียงฐานรากและฐานชุกชี มีพระพุทธรูปปูนปั้นที่เหลือเพียงพระอุระ

7) วัดพวกพันตอง ตั้งอยู่บนถนนสายสอง เยื้องกับวัดร้อยขอ ปัจจุบันเหลือเพียงซากเจดีย์ฐานสี่เหลี่ยม และซากฐานวิหาร

8) วัดอาทิตันแก้ว ตั้งอยู่บนถนนสายสอง ถัดจากวัดพวกพันตอง สร้างขึ้นโดยพระเมืองแก้ว เมื่อ พ.ศ. 2058 เมื่อครั้งเสด็จมาเวียงเชียงแสน เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างพระสงฆ์สำนักต่างๆ โดยเป็นองค์ประธานบวชกุลบุตรชาวเชียงแสนและให้พระสงฆ์สำนักต่างๆ ทำพิธีร่วมกันได้ วัดอาทิตันแก้ว ได้รับการบูรณะเมื่อ พ.ศ. 2538 มีเจดีย์ก่ออิฐแบบล้านนาองค์ใหญ่ ฐานกว้าง 10 เมตร หุ้มทับเจดีย์ทรงปราสาทขนาดเล็กซึ่งอยู่ภายในสามารถมองเห็นเจดีย์ภายในสีขาวได้อย่างชัดเจน

9) วัดเชียงมั่น เป็นวัดร้าง ตั้งบริเวณสามแยก ซอย 18 อดกับถนนสายสอง เป็นเนินโบราณสถานรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ก่ออิฐ ประกอบด้วยเจดีย์ประธานและวิหาร วางตัวในแนวเกือบตะวันออก-ตะวันตก มีสภาพเกิดการพังทลายจากการกระทำของธรรมชาติ และมีต้นไม้ขึ้นอยู่บนโบราณสถาน

10) วัดมหาโพธิ์ ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของเมืองเชียงใหม่ อยู่ห่างจากแม่น้ำโขงประมาณ 80 เมตร ห่างจากถนนริมโขงหรือถนนเชียงใหม่สรวททางทิศตะวันตกประมาณ 50 เมตร สภาพพื้นที่วัดมหาโพธิ์ เป็นบริเวณรกร้างมีต้นไม้ใหญ่ขึ้นหนาแน่น บนวิหารพญานาคชี่ และพระพุทธรูปปูนปั้นหักพัง เนินเจดีย์สภาพพังทลายมาก

11) วัดมุงเมือง (วัดต้นตอง) ตั้งอยู่บริเวณสี่แยกที่ถนนสายพหลโยธิน และถนนสายที่สองตัดกัน ส่วนบริเวณด้านหลังวัดเป็นบริเวณบ้านราษฎร และอาคารพาณิชย์โดยมีรั้วเป็นตัวแบ่งเขต ซึ่งมีบางส่วนถูกบุกรุกเข้ามา สภาพโบราณสถานมีเจดีย์องค์ประธานค่อนข้างสมบูรณ์ แต่ชำรุดทรุดโทรม ปลิวอดหายไปและที่ซุ้มจรนนำที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นประทับยืนด้านละ 1 องค์ นั้นเหลืออยู่เพียงทิศใต้ทิศเดียวแต่ไม่มีเศียร และเนินดินเป็นจุดเด่น ลักษณะของเจดีย์คล้ายวัดป่าสัก สร้างขึ้นสมัยพระเจ้าแสนภู

12) วัดพระบวช ตั้งอยู่บริเวณสี่แยก ซึ่งเป็นเส้นทางสัญจรหลักของเมืองบนถนนพหลโยธินตัดกับถนนสายที่ 1 ทางตะวันออกเฉียงใต้ สภาพวัดพระบวชเหลือเนินดิน และองค์เจดีย์ประธานที่ได้รับการบูรณะแล้ว

บทที่ 5

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาที่ได้จะนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่หนึ่ง เป็นการวิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ส่วนที่สอง พฤติกรรมการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งประกอบด้วยลักษณะ รูปแบบการเดินทาง การได้รับรู้ข่าวสาร ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สาเหตุและความคิดเห็นเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ และข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ส่วนที่สาม ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ และส่วนที่สี่ เป็นข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

5.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ซึ่งสามารถแสดงได้ดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาทางด้านเพศ พบว่านักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ เป็นเพศหญิง จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.75 และเพศชาย 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.25 ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชาย	173	43.25
หญิง	227	56.75
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

เมื่อพิจารณาด้านอายุ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่จำนวน 400 ราย ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 21-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.50 รองลงมาคืออายุอยู่ในช่วงระหว่าง 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.75 นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.25 และนักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.5 ดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	69	17.25
21 – 40 ปี	214	53.50
41 – 60 ปี	107	26.75
มากกว่า 60 ปี	10	2.5
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

เมื่อพิจารณาด้านสถานภาพการสมรสของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่จำนวน 400 ราย ส่วนใหญ่เป็นผู้มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 52.50 รองลงมานักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 42.75 นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพหย่า คิดเป็นร้อยละ 3.00 และนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพหม้ายคิดเป็นร้อยละ 1.75 ดังตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
โสด	210	52.50
สมรส	171	42.75
หย่า	12	3.00
หม้าย	7	1.75
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่จำนวน 400 ราย ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมาที่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 19.25 และนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 9 ดังตารางที่ 5.4

ตารางที่ 5.4 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	77	19.25
มัธยมศึกษา หรือ ปวช.	51	12.75
อนุปริญญา หรือ ปวส.	48	12.00
ปริญญาตรี	188	47.00
สูงกว่าปริญญาตรี	36	9.00
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

เมื่อพิจารณาถึงอาชีพกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทย จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่จำนวน 400 ราย ส่วนใหญ่มีอาชีพ เป็นพนักงานของบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 28.75 รองลงมามีอาชีพเป็นพนักงานของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 21.75 และนักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.25 ดังตารางที่ 5.5

ตารางที่ 5.5 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
พนักงานของรัฐ	87	21.75
พนักงานของบริษัทเอกชน	115	28.75
ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	50	12.50
รับจ้างทั่วไป	34	8.50
นักเรียน / นักศึกษา	81	20.25
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	18	4.50
เกษียณอายุ	10	2.50
อื่นๆ	5	1.25
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

เมื่อพิจารณาถึงรายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยวชาวไทย จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่จำนวน 400 ราย ส่วนใหญ่มีรายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.25 รองลงมามีนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.25 รายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.50 และนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10 ดังตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.6 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามรายได้

รายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เกิน 5,000 บาท	89	22.25
5,001 – 10,000 บาท	101	25.25
10,001 – 15,000 บาท	78	19.50
15,001 – 20,000 บาท	64	16.00
20,001 – 25,000 บาท	28	7.00
มากกว่า 25,000 ขึ้นไป	40	10.00
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

5.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

พฤติกรรมการท่องเที่ยวจะเกี่ยวข้องกับข้อมูล ได้แก่ ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ มาคนเดียว หรือเดินทางมากับใคร และจำนวนครั้งที่เดินทางมาเที่ยวเป็นครั้งแรก หรือมากกว่า 2 ครั้ง แหล่งข้อมูลที่ได้รับทราบเกี่ยวกับเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่คือ แหล่งใด ระยะเวลาในการเที่ยวชมเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ และค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเที่ยวแต่ละครั้งเป็นเท่าใด สาเหตุที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เพราะเหตุใด นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับฤดูกาลที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่หรือไม่ และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากน้อยเพียงใด จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งหมด จำนวน 400 ตัวอย่างโดยมีรายละเอียดของพฤติกรรมการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ดังต่อไปนี้

1) ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 48.25 รองลงมาจะเดินทางมากับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 38.50 นักท่องเที่ยวเดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 10.50 และนักท่องเที่ยวเดินทางมาคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 2.75 ดังตารางที่ 5.7 จะเห็นได้ว่าลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ เดินทางมากับครอบครัว เนื่องจากระยะเวลาที่เก็บข้อมูลแบบสอบถามเป็นช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์ วันหยุดราชการที่ต่อเนื่องกัน และอยู่ในช่วงฤดูหนาวที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยว อีกทั้งเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเหมาะแก่การศึกษาหาความรู้ จึงทำให้นักท่องเที่ยวที่นิยมนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากับครอบครัวมากที่สุด ดังตารางที่ 5.7

ตารางที่ 5.7 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามลักษณะการเดินทาง

ลักษณะการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาคนเดียว	11	2.75
มากับครอบครัว	193	48.25
มากับเพื่อน	154	38.50
มากับบริษัทนำเที่ยว	42	10.50
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

2) จำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวชาวไทย จากการศึกษาพบว่า จำนวนครั้งในการเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 ราย ส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวชมเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 55.25 รองลงมานักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 34.50 และนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว 2 ครั้งคิดเป็นร้อยละ 10.25 ดังตารางที่ 4.8 จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เป็นครั้งแรกมากที่สุด เนื่องจากระยะเวลาที่ทำการเก็บข้อมูลเป็นช่วงฤดูหนาวซึ่งเป็นฤดูกาลเหมาะสมแก่การท่องเที่ยวทางเขตภาคเหนือประกอบกับเป็นช่วงฤดูกาลที่มีน้ำเข้าผลไม้มาก และสินค้าจากประเทศจีนเข้ามาจำหน่ายเป็นจำนวนมากและมีราคาถูก ทำให้นักท่องเที่ยวที่นิยมนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเชียงใหม่เพื่อเลือกซื้อสินค้า และแวะมาเที่ยวชมเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ มีผลทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมเมืองประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังตารางที่ 5.8

ตารางที่ 5.8 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว

จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครั้งแรก	221	55.25
เคย 2 ครั้ง	41	10.25
เคยมากกว่า 2 ครั้ง	138	34.50
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

3) แหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสารของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ จากการศึกษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากที่สุดจากคำบอกเล่าของเพื่อนฝูง คิดเป็นร้อยละ 29.75 รองลงมาเป็นสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 25.25 อินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ต่าง คิดเป็นร้อยละ 17 วิทยุ และโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 8.75 หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 3 และจากนิตยสารและวารสาร คิดเป็นร้อยละ 2 ดังตารางที่ 5.9

ตารางที่ 5.9 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามแหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสาร

แหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คำบอกเล่าจากเพื่อนฝูง	119	29.75
สมาชิกในครอบครัว	101	25.25
อินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ต่างๆ	68	17.00
หนังสือ ใกล้เคียง	36	9.00
วิทยุ และโทรทัศน์	35	8.75
แผ่นพับ และใบปลิว	21	5.25
หนังสือพิมพ์	12	3.00
นิตยสาร และวารสาร	8	2.00
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

4) สาเหตุการเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 ตัวอย่าง จากการศึกษ พบว่าสาเหตุการเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากที่สุดคือ มีเพื่อนหรือครอบครัวชวนให้มาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์

เชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 37.25 รองลงมาให้ความสนใจ และเมื่อมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่แล้วจะทำให้ทราบถึงประวัติท้องถิ่นเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 34 และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เพื่อการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 13.50 นอกจากนี้เมื่อนักท่องเที่ยวได้รับชมการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทำให้ต้องการมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 11.50 ดังตารางที่ 5.10

ตารางที่ 5.10 แสดงสาเหตุเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

สาเหตุการเดินทางมาท่องเที่ยว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพื่อน/ครอบครัว ชักชวน	149	37.25
สนใจทราบถึงประวัติท้องถิ่น	136	34.00
เพื่อการศึกษา	54	13.50
มีโฆษณาประชาสัมพันธ์ทำให้สนใจ	46	11.50
อื่นๆ	15	3.75
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

5) ความคิดเห็นด้านผลกระทบจากฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ จากการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 ราย ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 75.50 และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไม่เห็นด้วยฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 24.50 ดังตารางที่ 5.11

ตารางที่ 5.11 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความคิดเห็นด้านผลกระทบจากฤดูกาล

ฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เห็นด้วย	302	75.50
ไม่เห็นด้วย	98	24.50
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

6) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ จากการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 ราย ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมา

ท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ต่อครั้งน้อยกว่า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.50 และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ต่อครั้งมากกว่า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.50 ดังตารางที่ 5.12

ตารางที่ 5.12 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำแนกตามค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว (บาท)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 500	242	60.50
มากกว่า 500	158	39.50
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

7) ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 ราย ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่อยู่ในช่วงระหว่าง 2-4 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 66.50 รองลงมานักท่องเที่ยวใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ต่อครั้ง น้อยกว่า 2 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 16.25 นักท่องเที่ยวที่ใช้เวลาในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่อยู่ในช่วงระหว่าง 4-6 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 14 และนักท่องเที่ยวที่ใช้เวลาในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์มากกว่า 8 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 1.50 ดังตารางที่ 5.13

ตารางที่ 5.13 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำแนกตามระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว

ระยะเวลา (ชั่วโมง)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2	65	16.25
2-4	266	66.50
4-6	56	14.00
6-8	7	1.75
มากกว่า 8	6	1.50
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

8) ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ จากการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้กำหนดข้อความไว้ให้นักท่องเที่ยวพิจารณาและเลือกแสดงความพึงพอใจใน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และแสดงความไม่พึงพอใจใน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้

ปัจจัยด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม ได้แก่ การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์มีลักษณะเป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีพิพิธภัณฑ์ และศูนย์ข้อมูลมีความสะอาด ทัศนียภาพโดยรวมมีความสวยงามเหมาะสม พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.25 และไม่พอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 2 เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าริมฝั่งแม่น้ำโขงเหมือนสลัมไม่เหมาะสมกับความเป็นเมืองประวัติศาสตร์นอกจากนี้ยังไม่มีการควบคุมการสร้างบ้านเรือนที่บดบังทัศนียภาพ ไม่มีศูนย์ข้อมูลที่สมบูรณ์แบบ มีผลทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ดังนั้นควรให้มีการจัดการแบ่งเขตระหว่างเมืองประวัติศาสตร์ บ้านเรือน และอุตสาหกรรม ประกอบกับควรให้มีการจัดการในเรื่องของความสะอาดในเขตเมืองประวัติศาสตร์และมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษาตลอดเวลาเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจมากที่สุด ดังตารางที่ 5.14

ตารางที่ 5.14 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม

ลักษณะ	ลำดับความสำคัญ					รวม (ราย)
	มากที่สุด (ราย)	มาก (ราย)	ปานกลาง (ราย)	น้อย (ราย)	น้อยที่สุด (ราย)	
พอใจ	44 (11)	109 (27.25)	201 (50.25)	35 (8.75)	-	389 (97.25)
ไม่พอใจ	-	1 (0.25)	8 (2.00)	2 (0.50)	-	11 (2.75)
รวม	44 (11.00)	110 (27.50)	209 (52.25)	37 (9.25)	-	400 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ ร้อยละ

ปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ ได้แก่ ค่าบริการรถสามล้อ ราคาตั๋วเข้าชมพิพิธภัณฑ์ จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจปานกลางร้อยละ 66.75 ไม่พอใจปานกลาง ร้อยละ 8.5 เนื่องจากนักท่องเที่ยวเห็นว่า ค่าบริการรถสามล้อ รถนำเที่ยวตามแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวเป็นราคาเหมาะสมซึ่งขึ้นอยู่กับความใกล้ไกลของระยะทางนักท่องเที่ยวและต้องต่อรถ ค่าบริการรถกับเจ้าของเอง ราคาบริการรถไม่มีมาตรฐานทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกว่าคุณเอาเปรียบ ควรจัดให้มีการกำหนดราคารถนำเที่ยวให้เหมาะสม ส่วนทางด้านราคาตั๋วเข้าชมพิพิธภัณฑ์ กำหนดนักท่องเที่ยวชาวไทย 10 บาท นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 30 บาท หยุดวันจันทร์และอังคาร มีราคาเหมาะสม เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดพึงพอใจมากที่สุด ดังตารางที่ 5.15

ตารางที่ 5.15 แสดงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านราคาสินค้าบริการ

ลักษณะ	ลำดับความสำคัญ					รวม (ราย)
	มากที่สุด (ราย)	มาก (ราย)	ปานกลาง (ราย)	น้อย (ราย)	น้อยที่สุด (ราย)	
พอใจ	19 (4.75)	37 (9.25)	267 (66.75)	32 (8.00)	2 (0.5)	357 (89.25)
ไม่พอใจ	-	-	34 (8.50)	9 (2.25)	-	43 (10.75)
รวม	19 (4.75)	37 (9.25)	301 (75.25)	4 (10.25)	2 (0.50)	400 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ ร้อยละ

ปัจจัยด้านการคมนาคม ได้แก่ ถนนหนทางมีความสะอาดสะดวกสบายต่อการสัญจร และมีป้ายบอกเส้นทางรถท่องเที่ยวชัดเจนและเข้าใจง่าย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.5 รองลงมาไม่พอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 29.5 เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่า ควรจัดให้มีป้ายบอกทาง และแผนผังเพิ่มมากกว่านี้ ให้มีเอกลักษณ์ และเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรให้มีการขยายถนนหนทาง และปรับปรุงถนนรอบกำแพงเมือง และการจราจร จัดระบบขนส่งให้มีการท่องเที่ยวตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดพึงพอใจมากที่สุด ดังตารางที่ 5.16

ตารางที่ 5.16 แสดงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านการคมนาคม

ลักษณะ	ลำดับความสำคัญ					รวม (ราย)
	มากที่สุด (ราย)	มาก (ราย)	ปานกลาง (ราย)	น้อย (ราย)	น้อยที่สุด (ราย)	
พอใจ	15 (3.75)	47 (11.75)	174 (43.5)	26 (6.5)	-	262 (65.50)
ไม่พอใจ	1 (0.25)	6 (1.5)	118 (29.5)	12 (3)	1 (0.25)	138 (34.50)
รวม	16 (4.00)	53 (13.25)	292 (73.0)	38 (9.5)	1 (0.25)	400 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ ร้อยละ

ปัจจัยด้านความปลอดภัย ได้แก่ มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยอย่างทั่วถึงรวมทั้งมีสถานพยาบาลและเจ้าหน้าที่ดูแลประจำ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 68.5 รองลงมาไม่พอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 12 นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่า ให้มีการจัดแสงไฟในเวลากลางคืนในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มความโดดเด่น และความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกปลอดภัย และเกิดความพึงพอใจมากที่สุด ดังตารางที่ 5.17

ตารางที่ 5.17 แสดงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านความปลอดภัย

ลักษณะ	ลำดับความสำคัญ					รวม (ราย)
	มากที่สุด (ราย)	มาก (ราย)	ปานกลาง (ราย)	น้อย (ราย)	น้อยที่สุด (ราย)	
พอใจ	8 (2.00)	29 (7.25)	274 (68.5)	27 (6.75)	2 (0.5)	340 (85.00)
ไม่พอใจ	-	1 (0.25)	48 (12.00)	11 (2.75)	-	60 (15.00)
รวม	8 (2.00)	30 (7.50)	322 (80.50)	38 (9.50)	2 (0.5)	400 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ ร้อยละ

ปัจจัยด้านการบริการ ได้แก่ การให้บริการของเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงใหม่ และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขอนามัย เช่น ห้องน้ำสะอาด การบริการของพนักงาน จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจปานกลางเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 67.75 รองลงมาไม่พอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 11.25 เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่า ห้องน้ำสะอาดในเขตเมืองประวัติศาสตร์ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวไม่ทันสมัย ดังนั้นควรให้มีการให้ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวแก่พนักงาน และพัฒนาศูนย์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดพึงพอใจมากที่สุด ดังตารางที่ 5.18

ตารางที่ 5.18 แสดงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านการบริการ

ลักษณะ	ลำดับความสำคัญ					รวม (ราย)
	มากที่สุด (ราย)	มาก (ราย)	ปานกลาง (ราย)	น้อย (ราย)	น้อยที่สุด (ราย)	
พอใจ	9 (2.25)	38 (9.5)	271 (67.75)	30 (7.5)	2 (0.5)	350 (87.50)
ไม่พอใจ	-	1 (0.25)	45 (11.25)	4 (1.00)	-	50 (12.50)
รวม	9 (9.25)	39 (9.75)	316 (79.00)	34 (8.50)	2 (0.5)	400 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ ร้อยละ

ปัจจัยด้านของที่ระลึก ได้แก่ รูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และราคาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมีความเหมาะสม รวมถึงการให้บริการเจ้าหน้าที่ขายของที่ระลึก จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.75 และไม่พอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 8.5 เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่า ควรจัดให้มีการกำหนดเกี่ยวกับร้านขายของที่ระลึกให้มีมาตรฐาน ได้แก่ สินค้ามีคุณภาพได้มาตรฐาน ราคาเหมาะสม และมีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจมากที่สุด ดังตารางที่ 5.19

ตารางที่ 5.19 แสดงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยุวชนชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านของที่ระลึก

ลักษณะ	ลำดับความสำคัญ					รวม
	มากที่สุด (ราย)	มาก (ราย)	ปานกลาง (ราย)	น้อย (ราย)	น้อยที่สุด (ราย)	
พอใจ	4 (1.00)	36 (9.00)	271 (67.75)	43 (10.75)	4 (1.00)	358 (89.50)
ไม่พอใจ	-	2 (0.50)	34 (8.50)	6 (1.50)	-	42 (10.50)
รวม	4 (1.00)	38 (9.50)	305 (76.25)	49 (12.25)	4 (1.00)	400 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ ร้อยละ

ปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ ได้แก่ การจัดการขยะ การจัดการด้านสภาพภูมิทัศน์ และการบูรณะด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุมีความเหมาะสม พบว่า นักท่องเที่ยวยุวชนส่วนใหญ่พอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 47.25 รองลงมาไม่พอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 18.5 เนื่องจากนักท่องเที่ยวยุวชนมีความเห็นว่านโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไม่มีความต่อเนื่อง ดังนั้นควรส่งเสริมให้มียุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่องประกอบกับพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องความเข้าใจการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ดังตารางที่ 5.20

ตารางที่ 5.20 แสดงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยุวชนชาวไทยที่มีต่อปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ

ลักษณะ	ลำดับความสำคัญ					รวม
	มากที่สุด (ราย)	มาก (ราย)	ปานกลาง (ราย)	น้อย (ราย)	น้อยที่สุด (ราย)	
พอใจ	5 (1.25)	37 (9.25)	189 (47.25)	48 (12.00)	7 (1.75)	286 (71.50)
ไม่พอใจ	2 (0.50)	6 (1.50)	74 (18.50)	27 (6.75)	5 (1.25)	114 (28.50)
รวม	7 (1.75)	43 (10.75)	263 (65.75)	75 (18.75)	12 (3.00)	400 (100)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ ร้อยละ

5.3 ผลการศึกษาจากแบบจำลองโลจิท (Logit Model)

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ โดยใช้แบบจำลองโลจิท (Logit Model) โดยเทคนิควิธีวิเคราะห์การประมาณภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates: MLE) และเทคนิควิเคราะห์โดย Marginal effects มีปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ปัจจัยด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาที่ชุมชนเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม ด้านราคาสินค้าและบริการ ด้านการคมนาคม ด้านความปลอดภัย ด้านการบริการ ด้านของที่ระลึก และด้านบทบาทของภาครัฐ

จากการคำนวณสมการ Logit พบได้ว่า Log-likelihood function เท่ากับ -204.7397 ค่า Restricted Log-likelihood เท่ากับ -274.3719 ค่า Chi-squared เท่ากับ 139.2645 ค่า McFadden R^2 เท่ากับ 0.25 และค่าความถูกต้องของการทำนาย เท่ากับ 76.25% และปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการมาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ของกลุ่มตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ได้แก่ ความพึงพอใจปัจจัยด้านการคมนาคม (X_8) ความพึงพอใจปัจจัยด้านความปลอดภัย (X_9) ความพึงพอใจปัจจัยด้านการบริการ (X_{10}) ความพึงพอใจปัจจัยด้านของที่ระลึก (X_{11}) ความพึงพอใจปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ (X_{12}) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้แก่ ความพึงพอใจปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ (X_7) ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% ได้แก่ รายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยอยู่ในช่วงระหว่าง $5,001 - 10,000$ บาทต่อเดือน ซึ่งรายละเอียดของตัวแปรต่าง ๆ สามารถอธิบายได้ดังนี้ (ตารางที่ 5.21 และ 5.22)

รายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อยู่ในช่วงระหว่าง $5,001 - 10,000$ บาทต่อเดือน (X_3)

จากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ประจำเฉลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง $5,001 - 10,000$ บาทต่อเดือนแล้ว กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ในช่วงอื่นๆ และเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อการยอมรับจากค่า Marginal effect ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.1975 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ถ้ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ประจำเฉลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง $5,001 - 10,000$ บาทต่อเดือนแล้ว โอกาสที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.75 เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ประจำเฉลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง $5,001-10,000$ บาท จะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ และส่วนใหญ่มีอาชีพมีรายได้แน่นอน เช่น อาชีพเป็นพนักงานของบริษัทของเอกชน ส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมความสวยงามของ

โบราณสถานและโบราณวัตถุมากกว่าการเลือกซื้อสินค้า ส่วนทางด้านราคาสินค้าและค่าตัวเข้าชม พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยมีราคา 10 บาท ชาวต่างชาติ 30 บาท ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการเที่ยวชมเมืองมีราคาไม่แพง ส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่มีรายได้อยู่ในช่วงระหว่าง 5,001-10,000 บาท มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ยิ่งขึ้น

ด้านราคาสินค้าและบริการ (X₇) จากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความพอใจปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการแล้ว กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีความพอใจปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ และเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อการยอมรับจากค่า Marginal effect ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.1496 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ถ้ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความพอใจปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการแล้ว โอกาสที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.96 เนื่องจาก ปัจจัยทางด้านราคาสินค้าและบริการ ได้แก่ ค่าบริการรถสามล้อ ค่าเช่าจักรยานยนต์ ค่าเช่าจักรยาน ค่าใช้บริการมัคคุเทศก์ ค่าตัวเข้าชมพิพิธภัณฑ์และ โบราณสถานต่าง ๆ ภายในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ มีความเหมาะสม จึงมีส่วนทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจในการเที่ยวชมเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากยิ่งขึ้น

ด้านการคมนาคม (X₈) จากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความพอใจปัจจัยด้านการคมนาคมแล้ว กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีความพอใจปัจจัยด้านการคมนาคม และเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อการยอมรับจากค่า Marginal effect ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.2016 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ถ้ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความพอใจปัจจัยด้านการคมนาคมแล้ว โอกาสที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.16 เนื่องจาก ปัจจัยด้านการคมนาคม ได้แก่ ความใกล้หรือไกลของสถานที่ท่องเที่ยว ถนนที่ใช้สัญจรภายในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ และบริเวณใกล้เคียงมีลักษณะค่อนข้างสะดวก ประกอบกับป้ายบอกเส้นทางการท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์มีความชัดเจน และได้มีการปรับปรุงซ่อมแซมอยู่เสมอ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกพึงพอใจอยากกลับมาเที่ยวอีกครั้ง

ด้านความปลอดภัย (X_9) จากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือ ถ้านักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ที่มีความรู้สึกความปลอดภัยแล้ว กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่รู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัย และเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อการยอมรับจากค่า Marginal effect ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.3541 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ถ้ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่รู้สึกว่าจะความปลอดภัยแล้ว โอกาสที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 35.41 เนื่องจาก นักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่เห็นความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยในการท่องเที่ยวตามแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เนื่องจากปัจจัยด้านความปลอดภัย ได้แก่ ความปลอดภัยจากสถานที่ท่องเที่ยว พาหนะนำเที่ยว ผู้นำเที่ยว ความเพียงพอและการให้บริการของเจ้าของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยตามจุดแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ เช่น วัดป่าสัก ศูนย์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ จัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยดูแลอย่างทั่วถึง เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกปลอดภัยในการเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์และโบราณสถานต่างๆ

ด้านการบริการ (X_{10}) จากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือ ถ้านักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ที่มีความพอใจปัจจัยด้านการบริการแล้ว กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีความพอใจปัจจัยด้านการบริการ และเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อการยอมรับจากค่า Marginal effect ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.2178 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ถ้ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความพอใจปัจจัยด้านการบริการแล้ว โอกาสที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.78 เนื่องจาก การบริการด้านสุขอนามัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง เช่น มีห้องน้ำสะอาดในบริเวณศูนย์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่ และมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำสอบถามข้อมูลเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ดังนั้นเมื่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมเมืองประวัติศาสตร์ที่ได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่ที่ดีที่สุดจะมีความรู้สึกพึงพอใจมากยิ่งขึ้น และชักชวนบุคคลอื่นให้มาเที่ยวชมมากยิ่งขึ้น

ด้านของที่ระลึก (X_{11}) จากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือ ถ้านักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ที่มีความพอใจปัจจัย

ด้านของที่ระลึกแล้ว กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มี ความพอใจปัจจัยด้านของที่ระลึก และเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อการยอมรับจากค่า Marginal effect ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.2906 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ถ้ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความพอใจปัจจัยด้านของที่ระลึกแล้ว โอกาสที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 29.06 เนื่องจาก รูปแบบของที่ระลึกจัดจำหน่ายบริเวณเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมีคุณภาพ (รูปภาพที่ 5 ภาคผนวก ข) ราคาของที่ระลึกมีราคาไม่แพง ส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น

ด้านบทบาทของภาครัฐ (X_{12}) จากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือ ถ้านักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ที่มีความพอใจด้านบทบาทของภาครัฐแล้ว กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มี ความพอใจด้านบทบาทของภาครัฐ และเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อการยอมรับจากค่า Marginal effect ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.1766 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ถ้ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีความพอใจด้านบทบาทของภาครัฐแล้ว โอกาสที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.66 เนื่องจากปัจจัย ด้านบทบาทของภาครัฐ ได้แก่ มีการจัดการเกี่ยวกับขยะแบบครบวงจร การจัดการด้านสภาพภูมิทัศน์ให้เหมาะสมกับโบราณสถาน และการบูรณะด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มีความรู้สึกว่ามี ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสความน่าจะเป็นสูงสุดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ได้แก่ ด้านการคมนาคม ด้านความปลอดภัย ด้านการบริการ ด้านของที่ระลึก ด้านบทบาทของภาครัฐ ด้านราคาสินค้าและบริการ และด้านรายได้ของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.21 แสดงผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ โดยวิธี Maximum Likelihood Estimate

Variable	Maximum Likelihood Estimate			
	Coefficient	Standard Error	T – stat	Prob
Constant	-4.0139	0.5212	-7.701***	0.0000
X ₁	-0.1573	0.2771	-0.568	0.5701
X ₂	0.6594	0.7757	0.850	0.3953
X ₃	0.8521	0.4863	1.752*	0.0797
X ₄	-0.3646	0.7583	-0.481	0.6307
X ₅	-0.0733	0.3837	-0.191	0.8484
X ₆	0.4397	0.2945	1.493	0.1355
X ₇	0.6087	0.2555	2.382**	0.0172
X ₈	0.8218	0.2587	3.176***	0.0015
X ₉	1.4823	0.2597	5.707***	0.0000
X ₁₀	0.8873	0.2766	3.207***	0.0013
X ₁₁	1.1974	0.2727	4.391***	0.0000
X ₁₂	0.7253	0.2482	2.921***	0.0035

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : *** Significant at 0.01	Log-likelihood function	- 204.7397
** Significant at 0.05	Restricted Log-likelihood	- 274.3719
* Significant at 0.1	Chi – squared	139.2645
	McFadden R ²	0.25
	Accuracy of prediction	76.25

ตารางที่ 5.22 แสดงผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ โดยวิธี Marginal effects

Variable	Marginal effects			
	Coefficient	Standard Error	T – stat	Prob
Constant	-0.9821	0.1318	-7.448***	0.0000
X ₁	-0.0384	0.0676	-0.569	0.5694
X ₂	0.1534	0.1685	0.911	0.3624
X ₃	0.1975	0.1044	1.892*	0.0585
X ₄	-0.0901	0.1883	-0.479	0.0996
X ₅	-0.0180	0.0944	-0.191	0.8489
X ₆	0.1086	0.7297	1.489	0.1365
X ₇	0.1495	0.0623	2.398**	0.0165
X ₈	0.2015	0.0623	3.234***	0.0012
X ₉	0.3541	0.0571	6.196***	0.0000
X ₁₀	0.2178	0.0663	3.283***	0.0010
X ₁₁	0.2905	0.0627	4.630***	0.0000
X ₁₂	0.1766	0.0594	2.971***	0.0030

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : *** Significant at 0.01

** Significant at 0.05

* Significant at 0.1

5.4 ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้กำหนดข้อความไว้ให้นักท่องเที่ยวพิจารณาถึงอันดับความสำคัญของข้อความ 5 ข้อความ ได้แก่

ข้อความที่ 1 การจัดตั้งโรงงานคัดแยกขยะแบบครบวงจรเพื่อลดปัญหาปริมาณขยะ

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดตั้งโรงงานคัดแยกขยะแบบครบวงจร พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่คิดว่าการจัดตั้งโรงงานคัดแยกขยะแบบครบวงจรเพื่อลดปัญหาปริมาณขยะส่วนใหญ่มีความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.25 มีความสำคัญปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 15 มีความสำคัญมาก คิดเป็นร้อยละ 10.25 และมีความสำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.25 ดังตารางที่ 5.23

ตารางที่ 5.23 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำแนกตามความสำคัญของความคิดเห็น

เกี่ยวกับการจัดตั้งโรงงานคัดแยกขยะแบบครบวงจรเพื่อลดปัญหาปริมาณขยะ

ระดับความสำคัญ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	25	6.25
มาก	41	10.25
ปานกลาง	60	15.00
น้อย	137	34.25
น้อยที่สุด	137	34.25
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ข้อความที่ 2 การจัดการให้มิงบประมาณในการบำรุงรักษา

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดการงบประมาณในการบำรุงรักษา พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่คิดว่าการจัดการให้มิงบประมาณในการบำรุงรักษาครบวงจรส่วนใหญ่มีความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.75 รองลงมามีความสำคัญน้อย คิดเป็นร้อยละ 38.75 มีความสำคัญปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 11.25 มีความสำคัญมาก คิดเป็นร้อยละ 5.50 และมีความสำคัญมาก คิดเป็นร้อยละ 2.75 ดังตารางที่ 5.24

ตารางที่ 5.24 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำแนกตามความสำคัญของความคิดเห็น
เกี่ยวกับการจัดการให้งบประมาณในการบำรุงรักษา

ระดับความสำคัญ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	11	2.75
มาก	22	5.50
ปานกลาง	45	11.25
น้อย	155	38.75
น้อยที่สุด	167	41.75
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ข้อความที่ 3 การปรับปรุงขยายพื้นที่บริเวณท่าเรือเชียงแสนเพื่อสะดวกในการขนส่งสินค้า

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการปรับปรุงขยายพื้นที่บริเวณท่าเรือเชียงแสนเพื่อสะดวกในการขนส่งสินค้า พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่คิดว่าส่วนใหญ่มีความสำคัญมาก คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาที่มีความสำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.50 มีความสำคัญปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 18 มีระดับความสำคัญน้อย คิดเป็นร้อยละ 8 และมีความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.50 ดังตารางที่ 5.25

ตารางที่ 5.25 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำแนกตามความสำคัญของความคิดเห็น
การปรับปรุงขยายพื้นที่บริเวณท่าเรือเชียงแสนเพื่อสะดวกในการขนส่งสินค้า

ระดับความสำคัญ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	130	32.50
มาก	140	35.00
ปานกลาง	72	18.00
น้อย	32	8.00
น้อยที่สุด	26	6.50
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ข้อความที่ 4 การจัดตั้งร้านอาหารและห้องน้ำสะอาดในบริเวณเมืองประวัติศาสตร์

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการจัดตั้งร้านอาหารและห้องน้ำสะอาดในบริเวณเมืองประวัติศาสตร์ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่คิดว่าส่วนใหญ่มีระดับความสำคัญมากที่สุดจำนวน 126 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.50 รองลงมาคือ มีระดับความสำคัญมากจำนวน 120 ราย คิดเป็นร้อยละ 30 มีระดับความสำคัญปานกลางจำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.75 มีระดับความสำคัญน้อยจำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.50 และมีระดับความสำคัญน้อยที่สุดจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.25 ดังตารางที่ 5.26

ตารางที่ 5.26 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำแนกตามความสำคัญของความคิดเห็นการจัดตั้งร้านอาหารและห้องน้ำสะอาดในบริเวณเมืองประวัติศาสตร์

ระดับความสำคัญ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	126	31.50
มาก	120	30.00
ปานกลาง	83	20.75
น้อย	38	9.50
น้อยที่สุด	33	8.25
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ข้อความที่ 5 การปรับราคาตั๋วเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้นเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการบูรณะ

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการปรับราคาตั๋วเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้นเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการบูรณะ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่คิดว่าส่วนใหญ่มีระดับความสำคัญปานกลางจำนวน 140 ราย คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคือ มีระดับความสำคัญมากที่สุดจำนวน 107 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.75 มีระดับความสำคัญมากจำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 19 มีระดับความสำคัญน้อยจำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.75 และมีระดับความสำคัญน้อยที่สุดจำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.50 ดังตารางที่ 5.27

ตารางที่ 5.27 จำนวนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำแนกตามความสำคัญของความคิดเห็น การปรับราคาตั๋วเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้นเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการบูรณะ

ระดับความสำคัญ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มากที่สุด	107	26.75
มาก	76	19.00
ปานกลาง	140	35.00
น้อย	39	9.75
น้อยที่สุด	38	9.50
รวม	400	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เป็นอันดับหนึ่งเป็นเรื่องการปรับปรุงขยายพื้นที่บริเวณท่าเรือเชียงใหม่เพื่อสะดวกในการขนส่งสินค้า คิดเป็นร้อยละ 32.50 และในขณะเดียวกันถูกเลือกเป็นอันดับสองคิดเป็นร้อยละ 35.00 และการปรับราคาตั๋วเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้นเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการบูรณะให้ความสำคัญเป็นอันดับสาม คิดเป็นร้อยละ 35.00 และการจัดการให้มีงบประมาณในการบำรุงรักษาถูกเลือกมีความสำคัญอยู่ในอันดับที่สี่ คิดเป็นร้อยละ 38.75 และมีความสำคัญอันดับห้า ร้อยละ 41.75 จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญสภาพภูมิทัศน์ทางริมฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวมากกว่าเข้ามาชมเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมริมฝั่งแม่น้ำโขงมีร้านขาย ซึ่งตั้งอยู่แนวริมฝั่งแม่น้ำโขงมีลักษณะเหมือนสลัมไม่เหมาะสมกับความเป็นเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ดังนั้นหน่วยงานของรัฐควรเข้ามามีบทบาทในการจัดการสภาพแวดล้อมริมฝั่งแม่น้ำโขงให้มีความสะอาดมีการจัดระเบียบของเมืองสมกับเป็นเมืองประวัติศาสตร์ของประเทศ รองลงมามีนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าควรมีการปรับราคาตั๋วเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับคุณภาพของผลงาน และการจัดงบประมาณในการบำรุงรักษาโบราณสถานและโบราณวัตถุ ปัจจุบันหน่วยงานได้รับงบประมาณในการบูรณะโบราณสถานและโบราณวัตถุน้อยมากเมื่อเทียบกับโบราณสถานที่มีอยู่ในบริเวณเมืองจำนวน 76 แห่ง ประกอบกับค่าใช้จ่ายในการบูรณะแต่ละแห่งสูงไม่เพียงพอในการบูรณะโบราณสถาน และพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์ได้ทั้งหมด ซึ่งงบประมาณที่ได้รับจากกรมศิลปากรมีจำนวนน้อยในแต่ละครั้งเพียงพอสำหรับบูรณะวัดเก่าประมาณ 3 แห่งเท่านั้น และไม่เพียงพอผูกพันตายตัว เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองโบราณมีลักษณะทางกายภาพของเมืองสมบูรณ ได้แก่ กำแพงเมือง คูเมือง วัด เจดีย์ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เชียงใหม่ได้ ดังตารางที่ 5.28

ตารางที่ 5.28 แสดงการจัดอันดับความสำคัญของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวยชาวไทยในการ
ท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

ข้อความ	อันดับหนึ่ง (ราย)	อันดับสอง (ราย)	อันดับสาม (ราย)	อันดับสี่ (ราย)	อันดับห้า (ราย)	รวม (ราย)
ข้อที่ 1	25 (6.25)	41 (10.25)	60 (15.00)	137 (34.25)	137 (34.25)	400 (100.00)
ข้อที่ 2	11 (2.75)	22 (5.50)	45 (11.25)	155 (38.75)	167 (41.75)	400 (100.00)
ข้อที่ 3	130 (32.50)	140 (35.00)	72 (18.00)	32 (8.00)	26 (6.50)	400 (100.00)
ข้อที่ 4	126 (31.50)	120 (30.00)	83 (20.75)	38 (9.50)	33 (8.25)	400 (100.00)
ข้อที่ 5	108 (27.00)	77 (19.25)	140 (35.00)	38 (9.50)	37 (9.25)	400 (100.00)

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ ร้อยละ

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุป

ในการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ เชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ทำการศึกษาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง จากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ เชียงแสน สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนั้น โดยการออกชุดแบบสอบถาม (Questionnaire) และหน่วยงานต่างๆ และเอกสารงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสาขาเชียงราย ศูนย์ข้อมูล โครงการอนุรักษ์และบูรณะเมืองประวัติศาสตร์ เชียงแสน อินเทอร์เน็ตเป็นต้น และในการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ เชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ด้วยการใช้แบบจำลองโลจิท (Logit Model) โดยเทคนิควิธีการวิเคราะห์การประมาณภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimates: MLE) และเทคนิควิเคราะห์วิธี Marginal Effects

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ เมืองเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ เชียงแสน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.75 มีอายุเฉลี่ย 21-40 ปี ร้อยละ 53.50 สถานภาพโสด ร้อยละ 53.25 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 47 ส่วนใหญ่อาชีพของนักท่องเที่ยวเป็นพนักงานของบริษัทเอกชน ร้อยละ 28.75 มีรายได้ประจำเฉลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทเดือน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมมาท่องเที่ยวกับครอบครัว ร้อยละ 48.25 และมาเป็นครั้งแรก ร้อยละ 55.25 แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ เชียงแสนจากคำบอกเล่าจากเพื่อนฝูง ร้อยละ 29.75 สาเหตุที่เดินทางมาท่องเที่ยว เนื่องจากเพื่อนและครอบครัวชักชวน ร้อยละ 37.25 ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 2-4 ชั่วโมง จำนวนค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อวันต่ำกว่า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.50 และนักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยว่าฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยวมากถึง ร้อยละ 75.50

ผลการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์ เชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่าจากที่ทำการศึกษา 13 ตัวแปร มี 7 ตัวแปร ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถนำไปอธิบายเปรียบเทียบได้แก่กลุ่มตัวอย่าง

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ได้แก่ ความพอใจปัจจัยด้านการคมนาคม(X_8) ความพอใจปัจจัยด้านความปลอดภัย (X_9) ความพอใจปัจจัยด้านการบริการ (X_{10}) ความพอใจปัจจัยด้านของที่ระลึก (X_{11}) – ความพอใจปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ (X_{12}) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้แก่ ความพอใจปัจจัยด้านราคาสินค้าและบริการ (X_7) ที่ระดับความเชื่อมั่น 90 % ได้แก่ รายได้ประจำเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยอยู่ในช่วงระหว่าง 5,001 – 10,00 บาทต่อเดือน การศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงพฤติกรรม และปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านความปลอดภัย ด้านการคมนาคม ด้านการบริการ ด้านของที่ระลึก ด้านราคาสินค้าและบริการ ด้านบาทของภาครัฐ และด้านรายได้ของนักท่องเที่ยว สามารถนำไปใช้อ้างอิงเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ควรนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดยใช้เป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ สามารถนำมาปรับเป็นแผนในการพัฒนา และอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ต่อไป ดังข้อเสนอแนะที่พอสรุปได้ดังนี้ คือ

ปัจจัยด้านการคมนาคม เป็นที่ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มาก ดังนั้นหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญปัจจัยนี้มาก ๆ โดยให้มีการปรับปรุงถนนที่ใช้สัญจรภายในบริเวณเมืองประวัติศาสตร์ หรือระหว่างจุดโบราณสถานที่สำคัญๆ ให้มีความเหมาะสมสามารถใช้สัญจรไปมาสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย อีกทั้งป้ายบอกเส้นทางการท่องเที่ยวมีความชัดเจน สวยงาม และเข้าใจง่ายเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนระหว่างการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ นอกจากนี้ควรมีการจัดรถนำเที่ยวพิเศษเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในเที่ยวชมเมืองโบราณสถาน และโบราณวัตถุ เนื่องจากพื้นที่บริเวณภายในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มีพื้นที่กว้าง แต่ละสถานที่มีขนาดของพื้นที่ไม่ต่อเนื่องกัน

ปัจจัยด้านของที่ระลึกเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทุกมุมโลกเข้ามาท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ เนื่องจากธรรมชาติของนักท่องเที่ยวแล้วนิยมนที่จะซื้อสินค้า

ที่แตกต่างจากที่ตนมีอยู่ หรือซื้อสินค้าในราคาถูก หรือสินค้าพื้นเมือง ตลอดจนของที่ระลึกต่างๆ ดังนั้นควรมีการกำหนดเกี่ยวกับร้านขายสินค้าที่ระลึกให้มีมาตรฐาน ได้แก่ สินค้าจะต้องได้มาตรฐาน มีคุณภาพดี มีราคาเหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า และราคายุติธรรมอาจมีการแจกเครื่องหมายเพื่อรับรองคุณภาพของสินค้าแก่ร้านค้าที่ผ่านการตรวจสอบช่วยให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจในคุณภาพของราคาสินค้า และบริการต่างๆ อีกทั้งควรมีการพัฒนาฝีมือแรงงานหรือการออกแบบให้มีมาตรฐานการผลิตที่ดีขึ้นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาซื้อสินค้าที่ดี มีคุณภาพย่อมมีความพึงพอใจมากยิ่งขึ้นอยากกลับมาเที่ยวอีกครั้งพร้อมชักชวน และประชาสัมพันธ์ให้บุคคลอื่น ๆ เดินทางมาท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยด้านบทบาทของภาครัฐ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเช่นกัน ดังนั้นภาครัฐควรมีนโยบายอย่างเข้มงวดเกี่ยวกับโบราณสถานและโบราณวัตถุในเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้จะเสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา ตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และขณะเดียวกันมนุษย์มีส่วนช่วยการทำลาย ทำให้อายุการใช้งานของโบราณสถาน โบราณวัตถุเสื่อมสลายเร็วขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุไว้ให้นานที่สุด จากผลการศึกษาดังกล่าวสามารถนำมาเป็นนโยบายของภาครัฐในการกำหนดออกกฎหมาย และกำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดให้ชัดเจน ในการควบคุมดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ กำหนดนโยบายจัดหางบประมาณหรือเงินทุนมาใช้จ่ายในการบูรณะซ่อมแซมให้พอเพียง เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการบูรณะซ่อมแซมโบราณสถาน โบราณวัตถุมีจำนวนมาก หรืออาจขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศหากทางภาครัฐมีการจัดสรรไม่พอเพียง ในการซ่อมแซมบูรณะโบราณสถาน โบราณวัตถุ ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางด้านโบราณคดี โดยอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ทันสมัยเพื่อที่จะคงสภาพเดิมให้มากที่สุด ดังนั้นเมื่อโบราณสถาน โบราณวัตถุมีความสวยงาม นักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมมีความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น และอยากกลับมาเที่ยวอีกครั้ง

ปัจจัยด้านความปลอดภัย เป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่มากขึ้น โดยปกติแล้วการที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจจะเดินทางไปยังบริเวณใดบริเวณหนึ่งนั้น สิ่งหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ ความปลอดภัย เพราะฉะนั้นบริเวณใด มีปัญหาเรื่องความปลอดภัยเกิดขึ้น ย่อมจะมีผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวด้วย ดังนั้นหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านนี้ โดยมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวก และให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวเป็นพิเศษ มีการจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจออกปฏิบัติงาน และตรวจตราตามสถานที่สำคัญ ๆ ได้แก่ โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้สึกมั่นใจในความปลอดภัย และเกิดความประทับใจอยากกลับมาเที่ยวอีกครั้ง

ปัจจัยด้านการบริการเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ดังนั้นหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญปัจจัยด้านนี้ โดยมีการจัดสถานบริการที่มีมาตรฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากสถานที่ต่าง ๆ ให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกสะดวกสบายในการท่องเที่ยวครั้งนี้

ปัจจัยด้านรายได้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเช่นกัน ดังนั้นรายได้เป็นตัวกำหนดการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ดังนั้นเมื่อนักท่องเที่ยวมีรายได้ประจำที่แน่นอนสามารถที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง

6.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาโดยให้มีการกระจายข้อมูลที่เหมาะสม คือ เก็บข้อมูลในแต่ละช่วงเวลา เพื่อที่จะได้ข้อมูลนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพผลการศึกษาที่วิเคราะห์ได้เป็นประโยชน์มากที่สุด

2) การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อาจจะมีปัจจัยอื่นๆ เช่น การพัฒนาด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมความร่วมมือระหว่างประเทศในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของโลก ซึ่งผู้ศึกษาไม่ได้นำมาไว้ในแบบจำลอง ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรนำปัจจัยอื่นๆ ที่สำคัญมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพในแนวลึกต่อไป

3) กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ทั้งนี้อาจทำให้ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้ได้อย่างจำกัด ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างประเทศในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ นอกจากนี้อาจมีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างประเทศและวิเคราะห์ระดับของปัญหาของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ และนำผลการศึกษาที่ได้มาประยุกต์ใช้กับกลุ่มประชาชน และนักท่องเที่ยวทุกคน

4) ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ในการดูแลรักษาเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายและจัดสรรงบประมาณในการดูแลรักษาเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2548. สถิตินักท่องเที่ยว. แหล่งที่มา <http://www.tat.or.th>.

6 กันยายน 2548.

กนกอร รัตนอุดมสวัสดิ์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวสามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

กัลยา วาณิชย์ปัญญา. การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วย SPSS for Windows. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

โครงการอนุรักษ์และบูรณะเมืองประวัติศาสตร์ งานผังรูปแบบ ฝ่ายอนุรักษ์โบราณสถาน. รายงานการสำรวจโบราณสถานเมืองเชียงแสน. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2530

ฉันทัช วรรณถนอม. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2544.

ฉัตรสุดา อุ้เถื่อง. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวโบราณสถานเวียงกุมกาม. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์. เศรษฐมิตี : ทฤษฎีและการประยุกต์. เชียงใหม่ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

ดวงเดือน จันตา. การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของเวียงกุมกาม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

นริศรา เอี่ยมคู่ย. การประเมินมูลค่านันทนาการของโครงการพัฒนาอุทยาน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

นาลพิมพ์ วาดสันทัด. กลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงแสน จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

เปี่ยมรัก ฉัตรธนาเสนีย์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539. **จิตวิทยาบริการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3 นนทบุรี : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วชิราภรณ์ โลหะชาละ. **ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักใน จังหวัดเชียงราย**. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

วรรณมา วงษ์วานิช. **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

สุชาติ ประสิทธิ์สินธุ์. **เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และ พฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลื่องเชิง, 2540.

อารี วิบูลย์พงศ์. **วิธีเชิงปริมาณเพื่อการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมของ เกษตรกร**. เชียงใหม่: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.

Aree Wiboonpongse and Sonsak Sriboonchitta . 2005. **Regoverning Markets : Securing Small Producer Participation in Restructured National and Regianl Agri – food Systems in Thailand** Available : http://www.regoverningmarkets.org/regions/s-e_asia/studies.html 1 June 2005

Aldrich, J. H., and Nelson, F. E. 1984. **Linear Probability, Logit, and Probit Models**. Sage University Paper series on Quantitative Applications in the Social Sciences, 07-045. Beverly Hills, CA: Sage.

Fippo, E.B. 1961. **Principle of Personel Management**. New York : Mcgraw-Hill.

Greene, W. 1997. **Econometric Analysis**. 3rd ed Upper Saddle River, NJ : Prentice-Hall. อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์. การประมาณค่าแบบจำลองถดถอยที่มีตัวแปรตามเป็นตัวแปรหุ่น: เอกสารการสอนชุดวิชาเศรษฐศาสตร์มิติ. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546

Gujarati, D. 1995. **Basic Econometrics**. 3rd ed. New York : Mcgraw-Hill. อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์. การประมาณค่าแบบจำลองถดถอยที่มีตัวแปรตามเป็นตัวแปรหุ่น: เอกสารการสอนชุดวิชาเศรษฐศาสตร์มิติ. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546

Kotler, Philip and Hamlin, Michael Alan. 2002. **Marketing Asian Places: Attracting investment, Industry, and Tourism to Cities, States and Nations**. New York: Wiley. อ้างถึงใน เปี่ยมรัก ฉัตรธนาเสนีย์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการจัดกิจกรรมถนนคนเดิน ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

- Pindyck, R. and D. Rubinfeld. 1998. **Econometric Models and Economic Forecasts**. 4th ed .
New York : Mcgraw-Hill. อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์. การประมาณค่าแบบจำลอง
ถดถอยที่มีตัวแปรตามเป็นตัวแปรหุ่น: เอกสารการสอนชุดวิชาเศรษฐศาสตร์มิติ.
เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- Verbeek, Marno. 2000. **A Guide to Modern Econometrics** Hoboken, NJ: John Wiley .

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาหาข้อมูลการค้นคว้าแบบอิสระ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาหาข้อมูลการค้นคว้าแบบอิสระ
เรื่อง

“ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย”
นักศึกษาปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ท่านต้องการเลือกตรงกับความเป็นจริง
มากที่สุด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1) เพศ

( ) 1. ชาย

( ) 2. หญิง

2) อายุ..... ปี

3) สถานภาพ

( ) 1. โสด

( ) 3. หย่า

( ) 2. สมรส

( ) 4. ม่าย

4) อาชีพ

( ) 1. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

( ) 5. รับจ้างทั่วไป

( ) 2. พนักงานของเอกชน

( ) 6. แม่บ้าน/พ่อบ้าน

( ) 3. พนักงานของรัฐ

( ) 7. เกษียณอายุ

( ) 4. นักเรียน/นักศึกษา

( ) 8. อื่นๆ

5) รายได้ประจำเฉลี่ย.....บาท/เดือน

6) ระดับการศึกษา

( ) 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา

( ) 4. ปริญญาตรี

( ) 2. มัธยมศึกษา หรือ ปวช.

( ) 5. สูงกว่าปริญญาตรี

( ) 3. อนุปริญญา หรือ ปวส.

( ) 6. อื่นๆ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่

7) ลักษณะการเดินทาง

- ( ) 1. มัคคนเดียว ( ) 3. มากับเพื่อน
( ) 2. มากับครอบครัว ( ) 4. มากับบริษัทนำเที่ยว

8) จำนวนครั้งในการเดินทาง

- ( ) 1. ครั้งแรก
( ) 2. เคย 2 ครั้ง
( ) 3. เคยมากกว่า 2 ครั้ง

9) แหล่งข้อมูลที่ได้รับรู้ข่าวสาร

(กรุณาเรียงลำดับความสำคัญ 1 หมายถึง สำคัญมากที่สุด 2,3,4,5,6,7 และ 8 รองลงมาตามลำดับ)

.....1. หนังสือพิมพ์	.....5. แผ่นพับและใบปลิว
.....2. วิทยุ และโทรทัศน์	.....6. สมาชิกในครอบครัว
.....3. นิตยสาร และวารสาร	.....7. คำบอกเล่าจากเพื่อนฝูง
.....4. หนังสือ ไกด์บุ๊ก	.....8. อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ต่างๆ

10) สาเหตุการเดินทางมาท่องเที่ยว

- ( ) 1. สนใจทราบถึงประวัติท้องถิ่น
( ) 2. เพื่อน / ครอบครัว ชักชวน
( ) 3. เพื่อการศึกษา
( ) 4. มีโฆษณาประชาสัมพันธ์ทำให้สนใจ
( ) 5. อื่นๆ.....

11) ความคิดเห็นด้านผลกระทบจากฤดูกาล

- ( ) 1. เห็นด้วยว่าฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยว
( ) 2. ไม่เห็นด้วยว่าฤดูกาลมีผลต่อการท่องเที่ยว

12) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว.....บาท/วัน/คน

13) ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว.....ชั่วโมง

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ	ลำดับความสำคัญ				
			มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ด้านโบราณสถานและสภาพแวดล้อม							
1.1 มีความสวยงามไม่เสื่อมโทรม							
1.2 พิพิธภัณฑสถานและศูนย์ข้อมูลมีความสะอาด							
1.3 ทัศนียภาพโดยรวมสวยงาม							
2. ด้านราคาสินค้าและบริการ							
2.1 ค่าใช้จ่ายบริการรถสามล้อ เป็นต้น							
2.2 ราคาค่าตัวเข้าชมพิพิธภัณฑสถาน							
2.3 ราคาสินค้าของที่ระลึก/ของฝาก							
3. ด้านการคมนาคม							
3.1 ถนนหนทางมีความสะอาดสะดวกต่อการสัญจร							
3.2 ป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยวชัดเจน เข้าใจง่าย							
4. ด้านความปลอดภัย							
4.1 มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยอย่างทั่วถึง							
4.2 มีสถานพยาบาลและเจ้าหน้าที่ดูแลประจำ							
5. ด้านการบริการ							
5.1 การบริการของเจ้าหน้าที่							
5.2 การบริการด้านสุขอนามัย เช่น ห้องน้ำสะอาด							
5.3 การบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก							
6. ด้านของที่ระลึก							
6.1 รูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น							
6.2 ราคาสินค้า							
6.3 การให้บริการจากเจ้าหน้าที่							
7. ด้านบทบาทของภาครัฐ							
7.1 การจัดการขยะ							
7.2 การจัดการด้านสภาพภูมิทัศน์							
7.3 การบูรณะด้านโบราณสถานและ โบราณวัตถุ							
โดยภาพรวม ท่านมาเที่ยวชมเมืองประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่							

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวเมืองประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่
 ในฐานะที่ท่านเป็นนักท่องเที่ยวท่านเห็นด้วยจากข้อมูลดังต่อไปนี้
 (กรุณาเรียงลำดับความสำคัญ 1 หมายถึง สำคัญมากที่สุด หมายเลข 2,3,4 และ 5 รองลงมาตามลำดับ)

- .....1.การจัดตั้งโรงงานคัดแยกขยะแบบครบวงจรเพื่อลดปัญหาปริมาณขยะ
- .....2.การจัดการให้มีงบประมาณในการบำรุงรักษา
- .....3.ให้มีการปรับปรุงขยายพื้นที่บริเวณท่าเรือเชียงใหม่เพื่อสะดวกในการขนส่งสินค้า
- .....4.ให้มีการจัดตั้งร้านอาหารและห้องน้ำสะอาดในบริเวณเมืองประวัติศาสตร์
- .....5.ให้มีการปรับราคาตั๋วเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้นเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการบูรณะ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

สุคนธ์ธาร สุรเดชพิภพ

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข
รูปภาพบริเวณเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปที่ 1 ประตูดุเรียน

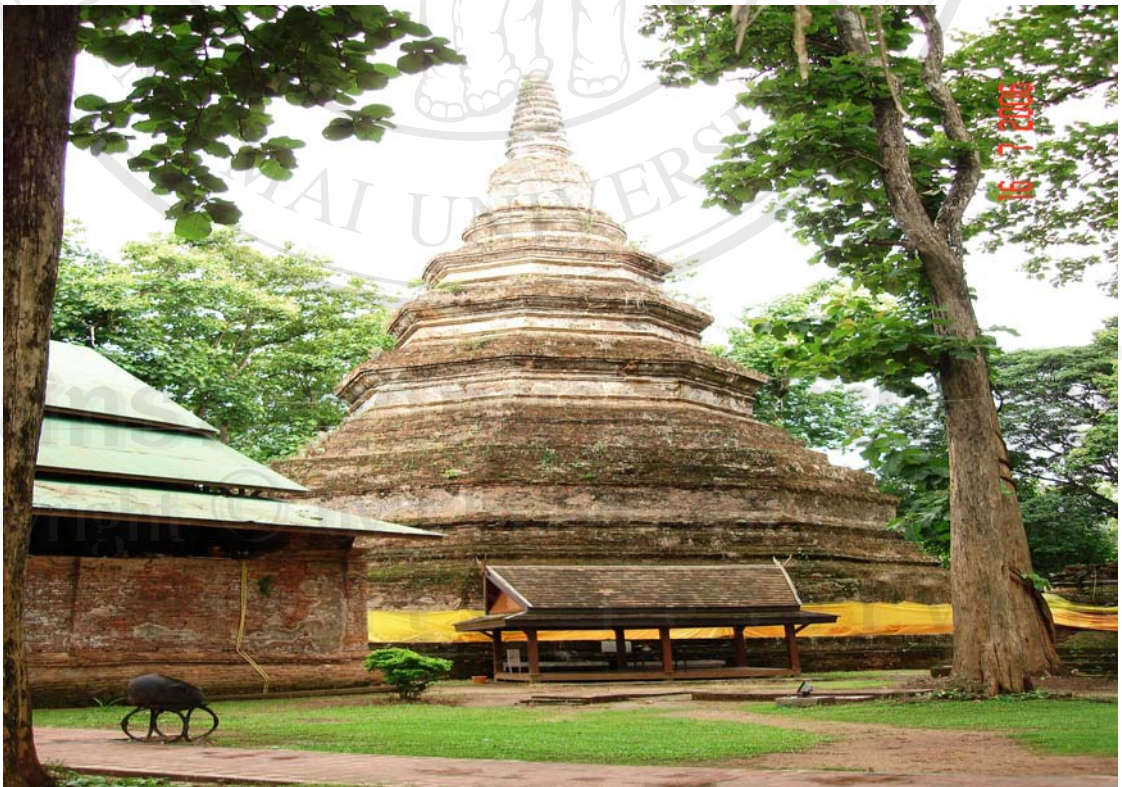
ลิขสิทธิ์
Copyright © by Chit
All rights reserved

รูปที่ 2 โบราณสถานนอกเขตกำแพงเมือง ได้แก่ วัดป่าสัก

รูปที่ 3 โบราณสถานในเขตกำแพงเมือง ได้แก่ วัดเจดีย์หลวง

รูปที่ 4 ภายในวัดเจดีย์หลวงที่เริ่มมีการบูรณะบางส่วน

รูปที่ 5 ร้านขายของที่ระลึกในบริเวณวัดเจดีย์หลวง

ลิขสิทธิ์
Copyright
All

รูปที่ 6 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่

รูปที่ 7 เส้นทางการคมนาคมในเขตกำแพงเมืองเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์
Copyright by Chiang Mai
All rights reserved

รูปที่ 8 กำแพงเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่

ลิขสิทธิ์
Copyright
All rights reserved

All rights reserved

รูปที่ 9 ป้ายบอกทาง และป้ายบอกประวัติโบราณสถาน

รูปที่ 10 บันไดอิฐลงคูเมือง ด้านหน้าโบราณสถาน

รูปที่ 11 บริเวณท่าเรืออำเภอเชียงแสน และริมฝั่งแม่น้ำโขง

ลิขสิทธิ์
Copyright
All

ภาคผนวก ค
การประมวลผลจำลอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ค

การประมวลผลจำลอง

แบบจำลองโลจิทของสมการความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการท่องเที่ยว
เมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

$$Y = -4.013 + 0.852X_3 + 0.608 X_7 + 0.821 X_8 + 1.482X_9 + 0.887 X_{10} \\ + 1.197 X_{11} + 0.725 X_{12}$$

LOGIT;Lhs=Y;Rhs=ONE,SINGLE,AGE1,INCOM1,STUDENT,E1,X7,X8,X9,X10,X11,X12,X13

Normal exit from iterations. Exit status=0.

Multinomial Logit Model

Maximum Likelihood Estimates

Model estimated: Aug 15, 2006 at 00:44:31AM.

Dependent variable Y

Weighting variable None

Number of observations 400

Iterations completed 6

Log likelihood function -204.7397

Number of parameters 13

Akaike IC= 435.479 Bayes IC = 487.368

Finite sample corrected AIC = 436.422

Restricted log likelihood -274.3719

Chi squared 139.2645

Degrees of freedom 12

Prob[ChiSq > value] = .0000000

Hosmer-Lemeshow chi-squared = 3.77431

P-value= .87689 with deg.fr. = 8

[Variable | Coefficient | Standard Error |b/St.Er.|P[|Z|>z] | Mean of X]

Characteristics in numerator of Prob[Y = 1]

Constant	-4.01398431	.52121190	-7.701	.0000	
SINGLE	-.15735901	.27705676	-.568	.5701	.52500000
AGE1	.65940756	.77579272	.850	.3953	.17250000
INCOM1	.85213749	.48630828	1.752	.0797	.25250000
STUDENT	-.36460081	.75831778	-.481	.6307	.20250000
E1	-.07334671	.38379610	-.191	.8484	.19250000
X7	.43970268	.29452839	1.493	.1355	.77000000
X8	.60876039	.25552470	2.382	.0172	.65750000
X9	.82188937	.25875259	3.176	.0015	.67750000
X10	1.48232991	.25973521	5.707	.0000	.65000000
X11	.88738091	.27666744	3.207	.0013	.72500000
X12	1.19744201	.27271802	4.391	.0000	.70500000
X13	.72534626	.24828083	2.921	.0035	.55500000

Information Statistics for Discrete Choice Model.

M=Model MC=Constants Only M0=No Model

Criterion F (log L)	-204.73968	-274.37192	-277.25887
LR Statistic vs. MC	139.26448	.00000	.00000
Degrees of Freedom	12.00000	.00000	.00000
Prob. Value for LR	.00000	.00000	.00000
Entropy for probs.	204.73968	274.37192	277.25887
Normalized Entropy	.73844	.98959	1.00000
Entropy Ratio Stat.	145.03839	5.77390	.00000
Bayes Info Criterion	481.37693	620.64141	626.41532
BIC - BIC(no model)	145.03839	5.77390	.00000

Pseudo R-squared	.25379	.00000	.00000					
Pct. Correct Prec.	76.25000	.00000	50.00000					
Means:	y=0	y=1	y=2	y=3	y=4	y=5	y=6	y>=7
Outcome	.4400	.5600	.0000	.0000	.0000	.0000	.0000	.0000
Pred.Pr	.4400	.5600	.0000	.0000	.0000	.0000	.0000	.0000

Notes: Entropy computed as $\sum(i)\sum(j)Pfit(i,j)*\log Pfit(i,j)$.

Normalized entropy is computed against M0.

Entropy ratio statistic is computed against M0.

BIC = 2*criterion - log(N)*degrees of freedom.

If the model has only constants or if it has no constants,
the statistics reported here are not useable.

Fit Measures for Binomial Choice Model

Logit model for variable Y

Proportions P0= .440000 P1= .560000

N = 400 N0= 176 N1= 224

LogL = -204.73968 LogL0 = -274.3719

Estrella = $1-(L/L0)^{-2L0/n}$ = .33076

Efron | McFadden | Ben./Lerman

| .31821 | .25379 | .66279

|Cramer | Veall/Zim. | Rsqrd_ML

| .31573 | .44650 | .29401

| Information Akaike I.C. Schwarz I.C. |

| Criteria 409.54436 409.67408 |

|Predictions for Binary Choice Model. Predicted value is |

|1 when probability is greater than .500000, 0 otherwise.|

|Note, column or row total percentages may not sum to |

|100% because of rounding. Percentages are of full sample.|

[Actual]	Predicted Value		
[Value 	0	1	 Total Actual
0	123 (30.8%)	53 (13.3%)	176 (44.0%)
1	42 (10.5%)	182 (45.5%)	224 (56.0%)
Total	165 (41.3%)	235 (58.8%)	400 (100.0%)

Analysis of Binary Choice Model Predictions Based on Threshold = .5000

Prediction Success

Sensitivity = actual 1s correctly predicted	81.250%
Specificity = actual 0s correctly predicted	69.886%
Positive predictive value = predicted 1s that were actual 1s	77.447%
Negative predictive value = predicted 0s that were actual 0s	74.545%
Correct prediction = actual 1s and 0s correctly predicted	76.250%

Prediction Failure

False pos. for true neg. = actual 0s predicted as 1s	30.114%
False neg. for true pos. = actual 1s predicted as 0s	18.750%
False pos. for predicted pos. = predicted 1s actual 0s	22.553%
False neg. for predicted neg. = predicted 0s actual 1s	25.455%
False predictions = actual 1s and 0s incorrectly predicted	23.750%

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวศุคนธ์ธาร สุรเดชพิภพ
วัน เดือน ปี เกิด	12 กันยายน 2515
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ ปีการศึกษา 2533 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี เศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาการเงินการธนาคาร มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2537
ประวัติการทำงาน	เจ้าหน้าที่อำนวยการ ระดับ 7 – 10 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาเชียงราย เจ้าหน้าที่อำนวยการ ระดับ 11 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาอ้อย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved